VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS PATIKĖJIMO TEISE VALDOMŲ JONIŠKIO REGIONINIO PADALINIO DALIES (NUO 2018 M. SAUSIO 8 D. IKI 2019 M. SAUSIO 1 D. BUVUSIO PAKRUOJO REGIONINIO PADALINIO) ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO
SUDEDAMOJI DALIS

REKREACINIO SUTVARKYMO PROJEKTAS

KAUNAS, 2019

T U R I N Y S

ĮVADAS	*2*
1. DARBO TEISINIAI PAGRINDAI IR METODAI	5
2. PAŽINTINIU POŽIŪRIU LANKYTINI GAMTOS IR KULTŪROS PAVELDO OBJEKTAI	7
3.BENDRA TERITORIJOS APŽVALGA	12
3.1. Rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasas	12
3.2. Teritorinių rekreacinių kompleksų charakteristika	14
4. REKREACINIO POTENCIALO ANALIZĖ	15
4.1. Kraštovaizdžio rekreacinis potencialas	15
4.2. Esami rekreacijos objektai girininkijų miškuose	20
5. SOCIALINĖS FUNKCIJOS STIPRINIMAS	23
5.1. Rekreacinių išteklių panaudojimas	23
5.2. Poilsio organizavimo sprendiniai	23
5.3. Rekreacinės infrastruktūros elementai	27
5.4. Kraštovaizdžio formavimo kirtimai	29
5.5. Rekreacinės infrastruktūros priežiūra	33
PRIEDAI	*34*
• *PRIEDAS. KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO KIRTIMAI*	*36*
• *PRIEDAS. KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ TERITORIJOS*	*44*

ĮVADAS

Šio projekto darbo objektas – valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos (toliau – VĮ VMU) patikėjimo teise valdomi Joniškio regioninio padalinio (dalies nuo 2018 m. sausio 8 d. iki 2019 m. sausio 1 d. priklausiusios Pakruojo regioniniam padaliniui) administruojami miškai (toliau – regioninio padalinio administruojami miškai).

Lietuvos Respublikos bendrajame plane miškininkystės plėtra numatoma atsižvelgiant į pagrindinius Lietuvos miškų politikos tikslus. Šiems tikslams, šalia kitų, priskiriami:

- daugiatikslės ir miško išteklius tausojančios miškų ūkio veiklos užtikrinimas suderinant ekonomines, socialines ir ekologines miškų funkcijas;
- biologinės įvairovės miškuose išsaugojimas;
- *miškų rekreacinio potencialo didinimas.*

Visuose miškuose, įskaitant ir tuos, kuriuose numatoma intensyvinti miškų ūkį ir didinti medienos naudojimą, būtina kaip nurodyta Bendrajame plane užtikrinti ir kitų – socialinių bei ekologinių – funkcijų vykdymą. Rekreacinių teritorijų diferencijavimas, naudojimas ir kryptys bei tvarkymas bendrajame plane priklausė nuo šių pagrindinių veiksnių: 1) gamtinės aplinkos išteklių turtingumo, 2) kultūros paveldo turtingumo, 3) esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio, 4) vietos gyventojų ekonominių galimybių, 5) aplinkos sveikumo, 6) aplinkos ekologinio atsparumo, 7) rekreacinio aptarnavimo tradicijų. Pagal šiuos veiksnius bendrajame plane išskirta 40 rekreacinių išteklių arealų, kurių ribas daugiausiai lemia rekreacinis gamtinės ir kultūrinės aplinkos turtingumas. Rekreacijos turizmo plėtros galimybės numatytos pagal arealų patrauklumo kategorijas ir rekreacinės plėtros potencialą.

Teritorija, į kurią patenka regioninio padalinio administruojami miškai, bendrajame plane priskirta žemiausiam (kuriamos lokalinės reikšmės rekreacinės sistemos bei pavieniai rekreaciniai objektai) rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmeniui. Todėl čia yra labai svarbi pavienių rekreacinių objektų, tokių kaip Rozalimo miško parkas, reikšmė.

Resursinio arealo bendrasis rekreacinis potencialas yra nuo vidutinio iki mažo.

Teritorijoje, į kurią patenka regioninio padalinio administruojami miškai, pirmoje eilėje vystytinos tokios rekreacijos rūšys kaip verslinė rekreacija, poilsis gamtoje, pažintinė rekreacija.

Rekreacinės infrastruktūros plėtros ir tvarkymo valstybiniuose miškuose programoje buvusių miškų urėdijų miškai buvo suskirstyti į keturis rekreacijos intensyvumo lygmenis.

Regioninio padalinio administruojami miškai priskirti žemiausiajam (IV) rekreacijos intensyvumo lygmeniui.

Ypatingas valstybės dėmesys skirtinas pažintinio turizmo, apimančio tiek gamtinį, tiek kultūrinį krašto pažinimo aspektus, plėtrai šalyje, nes būtent ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį tiek ugdant gimtojo krašto sampratą bei meilę šalies viduje, tiek reprezentuojant Lietuvą tarptautiniu mastu. Bendrasis prioritetas šalies rekreacinės sistemos raidoje teiktinas pažintinio turizmo ir bendrojo poilsio gamtoje, tarp jų kaimiškoje, plėtrai. Pažintinio turizmo sistema numatyta plėtoti turint tikslą atskleisti visų gamtinių bei kultūrinių Lietuvos regionų savitumus. Turi būti tvarkomi ir rodomi pažintinę vertę turintys gamtiniai bei kultūriniai objektai, jų grupės bei kompleksai, reiškiniai.

Atsižvelgiant į Nacionalinės turizmo plėtros programos nuostatas, Bendrajame plane akcentuojamas būtinumas gerokai plėsti planavimo (projektavimo) darbus bei įgyvendinti konkrečias rekreacinės infrastruktūros formavimo priemones. Numatyta, kad sėkmingai plėtrai užtikrinti rekreacijos poreikiai turi būti integruoti ne tik į visus teritorinio planavimo dokumentus, bet ir į kitų ūkio šakų, tame tarpe, miškų, programas bei projektus. Atsižvelgiant į minėtas nuostatas, planinės miškotvarkos metu projektuojami miškų pritaikymo žmonių poilsiui darbai visiems Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems regioninių padalinių, iš jų ir Joniškio regioninio padalinio dalies (nuo 2018 m. sausio 8d. iki 2019 m. sausio 1d. buvusio Pakruojo regioninio padalinio) administruojamiems miškams.

<u>Projekto rengėjai</u>:

tekstinę dalį parengė – kraštotvarkos skyriaus vadovė **Viliūnė Naureckaitė**
grafinę dalį parengė – kraštotvarkos skyriaus vyr.specialistas **Linas Juozaitis**
lauko projektinius darbus atliko: **Viliūnė Naureckaitė, Linas Juozaitis**

1 pav. ***Vasaros renginių estrada Rozalimo pažintiniame take***

2 pav. ***Linksmučių poilsiavietė Pakruojo girininkijoje***

1. DARBO TEISINIAI PAGRINDAI IR METODAI

Rekreacijos infrastruktūros plėtrą regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje tiesiogiai įtakoja šie teritorijų planavimo dokumentai:

1. LR teritorijos bendrasis planas, patvirtintas LRS 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-115 „Dėl Lietuvos respublikos teritorijos bendrojo plano“.
2. Šiaulių apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, 2011.
3. Pakruojo rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, 2013.

Būtina pabrėžti, kad yra svarbūs ir visi kiti teisiniai miškų naudojimo rekreacijai pagrindai, sukurti per pastarąjį dešimtmetį, kurie buvo įtvirtinti Lietuvos teritorijos bendrajame plane, o vėliau išvystyti toliau išvardintuose teisės aktuose:

1. Miškų įstatymas (1994 m. lapkričio 22 d. Nr. I-671).
2. Saugomų teritorijų įstatymas (1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301).
3. Turizmo įstatymas (1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667).
4. Teritorijų planavimo įstatymas (1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120).
5. Žemės įstatymas (1994 m. balandžio 26 d. Nr. I-446).
6. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (2004 m. rugsėjo 28 d. Nr. IX-2452).
7. Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (LR vyriausybės nutarimas 1992 m. gegužės 12 d. Nr. 343).
8. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos raštas „Dėl pažintinių takų ir rekreacinės infrastruktūros pasų rengimo“ (2004-02-06, Nr. V37.7-100).
9. Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 metais programa (LRV 2012 m. gegužės 23 d. nutarimas Nr. 569).

Šie dokumentai sprendžia daugumą rekreacijos planavimo, projektavimo ir praktinio jos įgyvendinimo valstybiniuose miškuose klausimų.

Taigi, Lietuvoje iš esmės sudarytos būtiniausios teisinės prielaidos miškų panaudojimui rekreacinėms reikmėms. Itin svarbu, kad Miškų įstatymu dalyje Lietuvos miškų nustatytas aiškus prioritetas rekreacijos plėtrai (išskirta II B miškų grupė). Be to, yra patvirtintas Lietuvos teritorijos bendrasis planas, kuriame apibrėžtos turizmo bei rekreacijos vystymosi kryptys, pobūdžiai, nustatytas jų teritorinis lokalizavimas ir akcentuota, kad rekreaciniai miškai yra *sudėtinė šios sistemos dalis.*

Siekiant miškus kuo geriau pritaikyti poilsiautojų lankymui bei kontroliuoti lankytojų srautus, valstybinės reikšmės miškams parengtas „Rekreacinio miškų sutvarkymo projektas“, kuris yra VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Joniškio regioninio padalinio dalies (nuo 2018 m. sausio 8d. iki 2019 m. sausio 1d. buvusio Pakruojo regioninio padalinio) administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto sudedamoji dalis.

Projektavimas buvo atliktas remiantis bendraisiais normatyviniais dokumentais bei 2010 m. parengto užsakomojo mokslinio-tiriamojo darbo *„Rekreacinės infrastruktūros plėtros, tvarkymo ir organizavimo miškuose programos ir jos įgyvendinimo rekomendacijų parengimas“* nuostatomis.

Esami rekreaciniai objektai valstybiniuose miškuose bei projektuojamų objektų vietos buvo apžiūrėtos natūroje. Daugumos projektuojamų objektų vietos parinktos jas aptarus ne tik su girininkais, bet ir su regioninio padalinio specialistais. Suvestiniai duomenys apie esamus bei suprojektuotus rekreacinius objektus ir kraštovaizdžio formavimo kirtimus padalinio administruojamuose miškuose pateikti lentelėse bei pažymėti planinėje medžiagoje. Visi duomenys sugrupuoti pagal girininkijas. Visi lankytini kraštovaizdžio objektai yra pažymėti kartografinėje medžiagoje.

Rekreacinio sutvarkymo projektas pateikia rekreacijos vystymo valstybiniuose miškuose strategiją, sprendžia miško rekreacinės infrastruktūros objektų išdėstymo klausimus, tuo tarpu rekreacijos objektų – takų, mažosios architektūros elementų ir kt. įrengimo konkretūs sprendimai bei įrangos brėžiniai su detaliais ekonominiais skaičiavimais numatomi tik techniniuose projektuose.

<u>Projektinė dokumentacija</u>:

1. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Joniškio regioninio padalinio dalies (nuo 2018 m. sausio 8d. iki 2019 m. sausio 1 d. buvusio Pakruojo regioninio padalinio) administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto sudedamoji dalis –
Rekreacinio miškų sutvarkymo projektas. Aiškinamasis raštas.
2. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Joniškio regioninio padalinio dalies (nuo 2018 m. sausio 8d. iki 2019 m. sausio 1 d. buvusio Pakruojo regioninio padalinio) administruojamų miškų rekreacinio planavimo schema M 1:50 000.
3. Kultūros paveldo teritorijų objektų planeliai M 1:10 000.
4. Kraštovaizdžio formavimo kirtimų brėžiniai. M 1:10 000.

2. PAŽINTINIU POŽIŪRIU LANKYTINI KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO OBJEKTAI

Valstybės saugomų registruotų kultūros vertybių, pripažintų saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui (LR Kultūros ministro 2005-04-29 įsakymas Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“) apsaugą reglamentuoja LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, kurio 19 str. 2 d. 1 p. imperatyviai nurodo, jog *„Viešajam pažinimui ir naudojimui saugojamame objekte, jo teritorijoje, vietovėje draudžiama naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytas vertingąsias savybes .“*

Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, parengtais vadovaujantis *Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis (LR aplinkos ministro ir kultūros ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. ĮV-261/D1-322*) bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

1 lentelė. ***Kultūros paveldo objektai regioninio padalinio administruojamuose miškuose pagal kultūros paveldo registrą***

Girininkija	Kvar-talas	Skly-pas	MC kodas	Pavadinimas	Statusas	Adresas
Linkuvos	144	9	13080	Guostagalio akmuo vad. Velnio krėslu	Valstybės saugomas	Pakruojo r. sav. teritorija
Pakruojo	46	2-6	362	Buv. dvaro sodybos fragmentai	Registrinis	Linksmučių k., Pakruojo sen., Pakruojo r. sav.
Sukmedžio	77	16; 21	2078	Lygumų žydų žudynių vieta ir kapas	Valstybės saugomas	Juknaičių k., Lygumų sen., Pakruojo r. sav.

Apsaugos specialieji planai rengiami skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti ar pakeisti. Kultūros paveldo vertybių tvarkyba ir naudojimas vykdomi pagal specialiuosius teritorijų planavimo dokumentus, strateginius planus, tikslines programas ir tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus.

Kultūros paveldo objektų aprašymas

1. Lygumų žydų žudynių vieta ir kapas

- **Įregistravimo registre data:** 2000-09-05
- **Statusas:** Valstybės saugomas
- **Objekto reikšmingumo lygmuo:** Nacionalinis
- **Rūšis:** Nekilnojamas
- **Teritorijos Apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis:** 300.00 kv. m
  KVR objektas: 150.00 kv. m
- **Vertybė pagal sandarą:** Pavienis objektas
- **Vertingųjų savybių pobūdis:**

  - Istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);
  - Memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus);

- **Vertingosios savybės**:

  - 1.3.4. žemės ir jos paviršiaus elementai - nužudytų žydų tautybės gyventojų palaikai, reljefas (lygus; teritorija patverta metaline tvora, sujungta gelžbetoniniais stulpeliais; TRP; FF Nr. 1-5; 2015 m.);
  - 5. Faktai apie svarbius visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykius - 1941 m. liepos pabaigoje nacistinės Vokietijos valdžios suorganizuotos egzekucijos metu nužudyta ir užkasta 170-180 Lygumų žydų tautybės gyventojų (vyrų, moterų ir vaikų).

2. Guostagalio akmuo vad. Velnio krėslu

- **Įregistravimo registre data:** 1998-07-14
- **Statusas**: Valstybės saugomas
- **Rūšis:** Nekilnojamas
- **Teritorijos KVR objektas:** 40.60 kv. m
- **Vertybė pagal sandarą:** Pavienis objektas

3. Buv. dvaro sodybos fragmentai

- **Įregistravimo registre data:** 1992-04-09
- **Statusas:** Registrinis
- **Rūšis:** Nekilnojamas
- **Vertybė pagal sandarą:** Kompleksas

3 pav. ***Lygumų žydų žudynių vieta ir kapas Sukmedžio girininkijoje***

Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose (LRV 1992-05-12 nutarimas Nr. 343) nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra nustatyti šie reikalavimai:

„83. Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą (Žin., 1995, Nr.3-37) nustatomos šios nekilnojamųjų kultūros vertybių (išskyrus statinių priklausinius) individualios apsaugos zonos:

83.1. apsaugos nuo fizinio poveikio;

83.2. vizualinės apsaugos.

84. Kol nenustatytos nekilnojamųjų kultūros vertybių individualios apsaugos zonos, taikomos laikinosios zonos:

84.1. apsaugos nuo fizinio poveikio - 50 metrų;

84.2. vizualinės apsaugos - 500 metrų.

85. Prieš skelbiant nekilnojamąsias kultūros vertybes kultūros paminklais, turi būti nustatytos jų individualios apsaugos zonos.

86. Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijos saugomos kartu su šiomis vertybėmis. Jų priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato apsaugos reglamentas.

87. Apsaugos nuo fizinio poveikio zonoje draudžiama:

87.1. atlikti darbus, deformuojančius gruntą ir sukeliančius jo vibraciją;

87.2. laikyti aktyviąsias chemines, lengvai užsidegančias bei sprogstamąsias medžiagas;

87.3. statyti statinius, kurie nėra skirti nekilnojamosioms kultūros vertybėms apsaugoti ir šių vertybių naudojimui garantuoti;

87.4. atlikti kitokius darbus, galinčius pakenkti nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar jų teritorijoms.

88. Vizualinės apsaugos zonoje draudžiami darbai, kurie gali pakenkti nekilnojamųjų kultūros vertybių kraštovaizdžiui ar optimaliai jų apžvalgai.

89. Nekilnojamųjų kultūros vertybių prieš avariniams, remonto ar pritaikymo darbams bei šiems darbams jų teritorijoje atlikti reikalingas Kultūros vertybių apsaugos departamento leidimas.

90. Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijose ir apsaugos zonose numatomų atlikti žemės ir statybos darbų projektai turi būti suderinti su Kultūros vertybių apsaugos departamentu.“

Visų archeologijos paveldo objektų tvarkybai yra nustatyta konservavimo kryptis. Visos neveikiančios kapinės yra tvarkomos pagal Kapinių tvarkymo taisykles. Jų teritorijoms nustatyta pagrindinė tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis. Kultūros paveldo objektams, esantiems regioninių parkų teritorijose, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato patvirtinti šių parkų apsaugos reglamentai, parkų ribų bei jų zonų ribų ir tvarkymo specialieji planai.

Kultūros paveldo objektų, vietovių teritorijose, jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis Nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos įstatymu bei kitais kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

Vykdant miško kraštovaizdžio formavimo priemones ir kitus ūkinius darbus kultūros paveldo objekto teritorijoje, būtina informuoti ir derinti su Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Šiaulių skyriumi.

Kultūros paveldo objektų teritorijos ir jų fizinės apsaugos zonos tvarkomos pagal tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus. Kultūros paveldo objektų teritorijose, fizinės ir vizualinės apsaugos zonose draudžiama naujai įveisti mišką.

Šioje projektinėje dalyje kultūros paveldo objektų raiška pateikiama tik rekreaciniu požiūriu, įprasminant juos kaip lankytinus kraštovaizdžio objektus rekreacinėje valstybinių miškų urėdijos sistemoje, tačiau ji nesprendžia kitų ūkinių priemonių klausimų

(išskyrus kraštovaizdžio formavimo kirtimus). Miškų naudojimo ir atkūrimo planavimas yra ne rekreacinio projekto objektas.

Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašas yra tikslinamas kiekvienais metais (aktuali redakcija: 2018 m. balandžio 16 d. įsakymas Nr. D1-300 „Dėl naujų valstybės saugomų gamtos paveldo objektų paskelbimo, jų ribų schemų patvirtinimo, sunykusių valstybės saugomų gamtos paveldo objektų išbraukimo ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymo Nr. 652 „Dėl Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“).

Gamtos paveldo objektai skelbiami saugomais vadovaujantis Gamtos paveldo objektų vertinimo ir reikšmingumo nustatymo kriterijų aprašu, patvirtintu 2009 m. liepos 8 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-393. Gamtos paveldo objektų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato Saugomų teritorijų įstatymas ir gamtos paveldo objektų nuostatai.

2 lentelė. ***Valstybės saugomų gamtos paveldo objektai miškų regioninio padalinio valdomuose valstybinės reikšmės miškuose***

Eil. nr.	**Pavadinimas**	**Miško kvartalo Nr.**	**Taksacinio sklypo Nr.**	**Pastabos**
Klovainių girininkija				
	Botaniniai objektai			
1.	Šilų ąžuolas	72	17	
Linkuvos girininkija				
	Geologiniai objektai			
2.	Bulotiškio akmuo	21	16	

4 pav. ***Bulotiškio akmuo Linkuvos girininkijoje***

3. BENDRA TERITORIJOS APŽVALGA

3.1. Rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasas

Teritorijoje, kurioje išsidėstę regioninio padalinio administruojami miškai, rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasą sudaro:

Svarbiausios rekreacinės vietovės:

- Rozalimo miško parkas
- Draumėnų kraštovaizdžio draustinis;
- Miesto parkas Pakruojo mieste.

Pagrindinės vandens rekreacijos vietovės:

- Mūšos upė;
- Paežerių tvenkinys;
- Daugyvenės upė;
- karjerai.

Kultūros objektų sankaupos zonos:

- Pakruojo;
- Rozalimo;
- Linkuvos;
- Žeimelio;
- Lygumų;
- Klovainių;

Svarbiausi turistiniai traktai ar koridoriai:

- Nacionalinė dviračių trasa;
- „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“;
- „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“;
- Dviračių maršrutas “Vėjo malūnų kelias“.

Regiono teritorija driekiasi vietinės reikšmės auto, dviračių, pėsčiųjų turizmo keliai. Čia koncentruojasi didžioji dalis miestų ir didesnių regiono gyvenviečių gyventojų rekreacinių interesų:

- Pakruojis;
- Linkuva;
- Žeimelis;
- Rozalimas;
- Lygumai;
- Klovainiai.

Svarbiausių regiono *turizmo ir rekreacijos vietovių veiklos kryptys*:

- rekreacinis vietinių gyventojų turizmas.
- kultūrinis turizmas;
- vandens turizmas;.
- ekologinis turizmas;
- kaimo turizmas.

Regione yra ir bus įrengiami:

- pėsčiųjų turizmo takai;
- dviračių turizmo tematiniai takai panaudojant esamus vietinius ir rajoninius kelius;
- autoturizmo keliai.

Pagal Lietuvos Respublikos bendrąjį planą Pakruojo rajonas priskiriamas prie gana mažą rekreacinį potencialą turinčių arealų ir žemiausio lygmens rekreacinės plėtros zonai. Tokiam teritorijos vertinimui turėjo įtakos ne tik šio rajono laikymas išskirtinai pramoniniu ir žemės ūkio rajonu, bet ir nesugebėjimas reprezentuoti rajone turimų gamtinių–kultūrinių vertybių. Šiame regione Pakruojis - ne tik rajono centras, bet kartu su Linkuva, Žeimeliu yra ir regioninės svarbos turizmo bei bendrieji aptarnavimo centrai. Centrų specializacija - bendrasis ir pažintinis turizmas. Lietuvos Respublikos bendrajame plane bei Šiaulių apskrities teritorijos generalinį plane Pakruojo rajono rekreacinės plėtros prioritetai – pažintinės rekreacijos ir turizmo vystymas, o kaip papildomos kryptys – poilsis gamtoje ir pramoginė veikla. Taigi, poilsio gamtoje pripažinimas tik kaip antriniu parodo, kad Pakruojo rajono gamtinės vertybės yra nepakankamai propaguojamos.

Pagal Šiaulių apskrities teritorijos generalinį planą Pakruojo rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo atitinka žemiausią, kai kuriamos lokalinės reikšmės rekreacinės sistemos bei pavieniai rekreacijos objektai. Resursinio arealo bendrasis rekreacinis potencialas yra žemas. Pagrindinės prioritetinės rekreacijos vystymo kryptys: pažintinė ir verslinė rekreacija, kitos – poilsis gamtoje ir pramoginė rekreacija. Šiame regione Pakruojis tai ne tik rajono savivaldybės centras, bet ir regioninės svarbos turizmo centras, o Linkuva, Žeimelis, Lygumai, Rozalimas– seniūnijų centrai.

Į regiono rekreacijos ir turizmo struktūros karkasą neabejotinai įsijungia ir regioninio padalinio administruojami miškai su savo teritorine rekreacine sistema, kurią sudaro esamų ir būsimų apžvalgos aikštelių ir trumpalaikių poilsio vietų, rekreacinių bei pažintinių pėsčiųjų ir dviratininkų takų bei trasų visuma.

3.2. Teritorinių rekreacinių kompleksų charakteristika

Rekreacinės teritorijos – tai specialiai išskirtos ir sutvarkytos (arba numatytos sutvarkyti) natūralios arba dirbtinės gamtinės teritorijos poilsiui ir turizmui, atitinkančios socialinius, psichologinius ir biologinius poilsiautojų poreikius.

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose rekreacinių poreikių tenkinimui iš viso skirtas 146 ha miško žemės plotas: 188,9 ha miško parkų, 29 ha rekreacinių miško sklypų. Rozalimo miško parkas Rozalimo girininkijoje – yra vienas iš labiausiai lankomų Pakruojo rajone.

Saugomos gamtinės teritorijos. Saugomos teritorijos – tai sausumos ir vandens plotai bei kraštovaizdžio objektai, dėl savo vertės turintys specialų valstybės nustatytą aplinkos apsaugos ir naudojimo režimą**.** Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų tikslas – išsaugoti ne tik gamtinius, bet ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, biologinę įvairovę ir genetinį fondą, garantuoti gamtos išteklių atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintinei rekreacijai, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo apsaugą. Kompleksinės paskirties saugomose teritorijose sujungiamos išsaugančios, apsaugančios, rekreacinės ir ūkinės zonos pagal bendrą apsaugos, tvarkymo ir naudojimo programą. Šiai kategorijai priskiriami ir valstybiniai parkai, tačiau regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje valstybinių parkų nėra.

Saugomos teritorijos statusas ne tik riboja ūkinę veiklą, bet ir padeda išsaugoti vertingus gamtinius (ar kultūrinius) išteklius, kurie yra svarbūs *kaip teritorijos rekreaciniai ištekliai*. Įgyvendinant subalansuotos plėtros principus saugomos teritorijos tampa labai svarbiu veiksniu plėtojant gamtinį–pažintinį turizmą. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose yra 8 saugomos teritorijos: Draumėnų kraštovaizdžio, Daugyvenės hidrografinis, Laumekių botaninis, Glėbavo pedologinis, Linkuvos geomorfologinis, Laumenio botaninis- zoologinis, Šermukšnių durpyno botaninis- zoologinis draustiniai ir Gedžiūnų miško biosferos poligonas. Taigi, vertinant saugomų teritorijų tinklą, Pakruojo rajonas nėra kažkuo išskirtinis Lietuvos masteliu, o esamos saugomos teritorijos yra tie draustiniai, kur rekreacijos vystymas yra labai komplikuotas.

4. MIŠKŲ REKREACINIO POTENCIALO ANALIZĖ

4.1. Kraštovaizdžio rekreacinis potencialas

Jį sudaro vietovės kraštovaizdžio, jo gamtinių ir kultūrinių komponentų bei objektų patrauklumas, tinkamumas rekreacinei veiklai, skatinantis lankytojus atvykti į gamtą, pamatyti regiono įžymybes, pailsėti, papramogauti. Gamtinį rekreacinį potencialą sudaro lankytini įdomūs gamtos objektai bei vietų, tinkamų populiariausioms poilsio formoms – poilsiui prie vandens maudantis ir kaitinantis saulėje, kiekis ir jų kokybė, tinkamumas turistinėms kelionėms.

Kaip ir daugelis Lietuvos kampelių, Lietuvos šiaurėje esantis Pakruojo kraštas kupinas dar nepanaudotų galimybių rekreacijai ir turizmui bei žmogaus ir gamtos harmonijai plėtoti. Svarbu kuo įdėmiau pažvelgti į regiono, kurį užima padalinio administruojami miškai,, gamtinius, geografinius, istorinius ir kultūrinius ypatumus, siekiant pamatyti visą savitumo ir galimybių paletę.

Siekiant įvertinti esamą krašto gamtos, kultūros, žmogiškųjų išteklių, paslaugų ir pramogų potencialą, jo panaudojimo rekreacijai galimybes bei aplinkos kokybę, žemiau apžvelgiami regiono gamtiniai ir geografiniai ypatumai bei turizmo kultūriniai ištekliai.

Pakruojis – žemdirbių kraštas. Jis ilgą laiką nepasižymėjo kaip ypatingas turistų traukos centras. Turizmo plėtrai skirti resursai Pakruojo rajone iki šiol nebuvo kruopščiai inventorizuojami, pačiam turizmo verslui prioritetai rajone nebuvo nustatinėjami. To priežastimi buvo tai, kad tiek pačiame rajone, tiek šalies valdžios institucijose buvo laikomasi nuostatos, jog Pakruojis – konservatyvių žemdirbių rajono centras – čia nėra nei pramonės, nei ypatingų kultūros objektų. Tačiau kiekvienas regionas, miestas ar miestelis visada įdomus tiek, kiek sugebama padaryti jį patrauklų.

Pirmiausia, *labai svarbus veiksnys, yra vietos iniciatyva.* Jeigu vietos žmonės patys tiki, kad jų gyvenamoji vieta yra unikali, įdomi, turi savo istoriją, apipintą legendomis, padavimais, žino, jog netoliese yra gimę ar gyvenę įžymūs žmonės ir tą sugeba puikiai perteikti svečiams bei pakeleiviams, galima tikėtis, kad šis kraštas atkreips į save dėmesį.

Rekreaciniai (poilsiniai) miškai užima 217,9 ha (1,2% bendro regioninio padalinio administruojamų miškų ploto) plotą (šalyje – 2,9 %), iš jų: – miško parkai – 188,9 ha, rekreaciniai miško sklypai – 29,0 ha plotą. Visi rekreaciniai miškai yra išsidėstę Rozalimo, Linkuvos ir Pakruojo girininkijose.

Miško žemė rekreaciniuose miškuose užima per 99% miško žemės. Didžiausią dalį sudaro savaiminės kilmės medynai – 86%. Miškuose dominuoja spygliuočių medynai, sudarydami apie 65% , iš jų pušynai – vieni tinkamiausių poilsiavimui medynų – apie 55%. Lapuočių medynai užima apie 35% , iš jų poilsiautojų mėgstami liepynai ir beržynai – apie 16%, ąžuolynai ir klevynai – apie 9%.

Miškai yra vienas iš svarbiausių komponentų, kurie lemia kraštovaizdžio tinkamumą rekreacijai. Miškai rekreaciniu požiūriu buvo vertinti pagal metodiką, sudarytą VVU Gamtos fakultete ir panaudotą valstybinių parkų planavimo schemose.

Pagrindinis dėmesys šioje metodikoje buvo skirtas nustatyti miškų technologinį patogumą poilsiavimui. Kadangi miškų patogumą lankymui ir stovyklavimui apsprendžia medynų rūšinė sudėtis ir drėgmės režimas, tai remiantis atitinkamais kriterijais – augimvietės tipu, būdinga miško bendrija, amžiaus klase ir bonitetu, – išskirti rekreaciniai tipai, atitinkantys geras (A, B tipai), vidutines (C, D tipai), blogas (E, F) sąlygas:

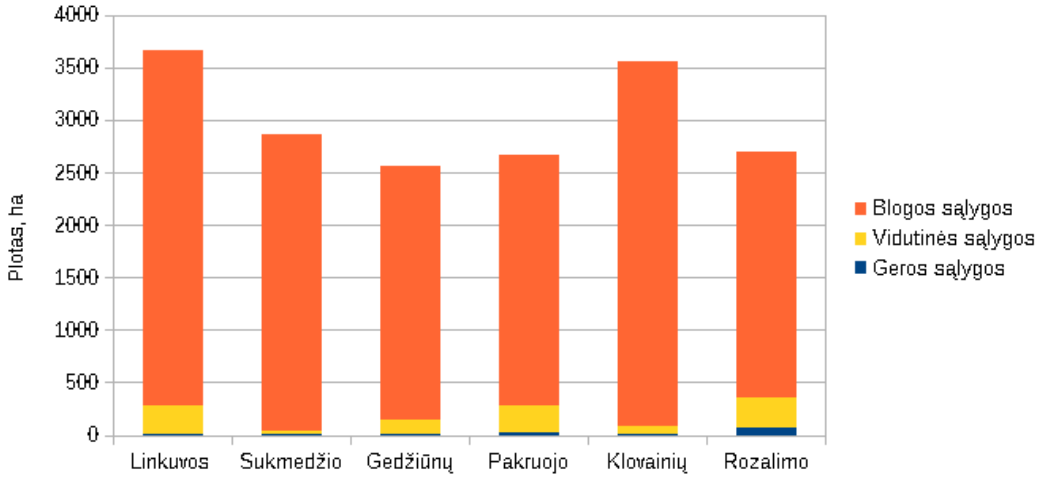
1.	Geros sąlygos:	sausi brandūs ir pribręstantys pušynai	A_1
		sausi pusamžiai pušynai	A_2
		sausi pušynai su gausia eglių priemaiša	A_3
		labai sausi brandūs pušynai	B_1
		labai sausi pusamžiai pušynai	B_2
		per sausi pušynai	B_3
2.	Vidutinės sąlygos	sausi maumedynai ir beržynai	C_1
		sausi mišrūs ir lapuočių medynai	C_2
		drėgnoki pušynai	C_3
		pušų jaunuolynai	D_1
		eglių, maumedžių ir lapuočių jaunuolynai	D_2
		miško kultūros	D_3

3.	Blogos sąlygos	drėgnoki mišrūs ir lapuočių miškai	E
		drėgni ir pelkiniai miškai	F
		drėgnos ir pelkinės pievos	H

Papildomai atsižvelgta į tirtų miškų vaizdingumą ir rekreacijos formų (grybavimo, uogavimo ir kt.) galimybes juose.

3 lentelė. **Girininkijų rekreacinio potencialo įvertinimas**

Eil. nr.	Girininkija	Valstybinės reikšmės miškų plotas							
		Geros sąlygos		Vidutinės sąlygos		Blogos sąlygos		Viso	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1	*Linkuvos*	11,4	0,3	272,0	7,4	3384,4	92,3	3667,8	100
2	*Sukmedžio*	2,6	0,1	38,2	1,3	2813,6	98,6	2854,4	100
3	*Gedžiūnų*	3,9	0,2	135,3	5,3	2425,1	94,6	2564,3	100
4	*Pakruojo*	25,0	0,9	253,1	9,5	2381,5	89,5	2659,6	100
5	*Klovainių*	7,0	0,2	79,6	2,2	3468	97,6	3554,6	100
6	*Rozalimo*	69,0	2,6	278,1	10,3	2354,1	87,2	2701,2	100
	Iš viso:	**118,9**	**0,7**	**1056,3**	**5,9**	**16826,7**	**93,4**	**18001,9**	**100**

5 pav. ***Girininkijų rekreacinio potencialas***

Geros poilsiavimo sąlygos yra iki 1% regioninio padalinio miškų. Labiausiai Lietuvoje vertinamų savaiminės kilmės įvairiaamžių, mozaikiškos erdvinės struktūros miškų, kuriuose vyrautų vyresnio amžiaus, t.y. brandūs ir pribręstantys sausi pušynai tirtoje teritorijoje

auga nedaug – iki 1,0%, kiek daugiau užima pušynai su gausia eglių priemaiša. Daugiausia šių medynų auga Rozalimo, Pakruojo girininkijų miškuose.

Geriausio poilsiavimui – A rekreacinio tipo miškai užima tik 38,3 ha medynų. Labai sausų pušynų (B rekreacinis tipas) regioninio padalinio administruojamuose miškuose nėra visiškai.

C rekreacinio tipo miškai su vidutinėmis poilsiavimo sąlygomis sudaro apie 6 % regioninio padalinio medynų.

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose vyrauja blogos poilsiavimo sąlygos, kurios užima 93 %: tai drėgnoki mišrūs ir lapuočių miškai (E rekreacinis tipas), drėgni bei pelkiniai medynai (F rekreacinis tipas).

Tankių medynų, ypač lapuotynų, dauguma poilsiautojų vengia ne vien dėl jų drėgnumo, o vasaros metu ir dėl uodų bei erkių. Tankūs medynai (0,8 skalsumo ir daugiau) miškuose sudaro 38%.

Regioninio padalinio administruojami miškai, kaip ir didesnė šiaurės Lietuvos dalis, nepasižymi patogumu rekreacijai – daugoka drėgnų medynų, nedaug pušynų, miškai nutolę nuo didesnių vandens telkinių. Šie miškai rekreacijos požiūriu įvairuoja. Gamtinį rekreacinį potencialą girininkijų miškuose, ypač prie vandens telkinių, lemia čia esantys sausi miškai ir ypatingai - sausi pušynai. Rozalimo, Pakruojo girininkijų miškai pagal rekreacinę vertę yra vieni iš svarbiausių. Čia didesnė augimviečių, rūšinės sudėties ir amžiaus struktūros įvairovė, rekreacinė vertė. Šių girininkijų miškuose gausiau nei kituose yra poilsiui tinkamų sausų brandžių bei pribręstančių pušynų, tinkamų ne tik miško gėrybių rinkimui, bet ir pasivaikščiojimui. Pirmenybę poilsiautojai teikia mažesnio glaudumo natūraliems ir vaizdingiems miško pakraščiams bei pakelėms.

Miško rekreatyvumo vertę lemia ne tik pačio miško savybės, bet ir jo padėtis vandens telkinių atžvilgiu, todėl labiausiai poilsiautojų lankomi miškai yra prie Paežerių tvenkinio bei kiti tvenkinėliai ar karjerai kitose girininkijose.

Kiti be vandens telkinių miškai yra daugiau lankomi uogavimo, grybavimo, riešutavimo sezonų metu. Nustatyta, kad daugiausia miško gėrybių rinkimo metu lankomi Sukmedžio, Pakruojo girininkijų miškai. Uogų resursai padalinio teritorijoje vidutiniški: spanguolynų, vaivorynų yra tik nedideli fragmentai. Daugiausia miškuose mėlyniaujama, aviečiaujama, brukniaujama. Taigi, uogavimas regioninio padalinio miškuose mažiau populiarus palyginti su grybavimu.

Dauguma poilsiautojų atvyksta 3 - 5 žmonių grupėmis. Dažniausiai šias grupeles sudaro draugai bei šeimos nariai. Taigi, *pagrindinis segmentas– šeimos*. Šeimos yra labai svarbios vietinio turizmo skatinimui ir plėtrai. Šį segmentą pakankamai lengva pritraukti, bet reikia ypač daug dėmesio skirti jų užimtumui, pramogoms vaikams ir rekreacijos objektų kokybei. Tokie atostogautojai dažniausiai turi daugiau laiko, pageidauja įvairesnių potyrių, jiems gali būti įdomios ir istorinės, etnografinės, gamtinės žinios, ypač pateikiamos atraktyviu būdu.

Akivaizdu, kad pažintinis turizmas turi būti orientuotas į aktyvios ir pasyvios rekreacijos įvairovę, o regioninio padalinio administruojami miškai turi palankias sąlygas pažintiniam turizmui, taip pat ir savaitgalinio poilsiui vasaros sezono metu.

6 pav. ***Masinių renginių vieta Rozalimo pažintiniame take***

4.2. Esami rekreacijos objektai girininkijų miškuose

Pritaikant miškus poilsiui regioninio padalinio administruojamuose miškuose įrengti šie rekreaciniai objektai: 1 regykla, 6 poilsiavietės, 14 atokvėpio vietos, 1 rekreacinis pėsčiųjų takas, 1 žaidimų aikštelė.

4 lentelė. **Esami rekreacijos objektai girininkijų miškuose**

Eil. Nr.	Pavadinimas	Adresas		Apibūdinimas
		kvartalai	*sklypai*	
LINKUVOS girininkija				
	Poilsiavietės			
1	*Poilsiavietė*	38	6	Pavėsinė, laužavietė, šiukšliadėžė, miško baldai
2.	*Poilsiavietė*	121	24	Pavėsinė, įrengta laužavietė, šiukšlių vieta įkasta į žemę su mediniu dangčiu, informacinis stendas *„Laumenio botaninis – zoologinis draustinis“*, suolas
	Atokvėpio vietos			
3	*Atokvėpio vieta*	56	2	Miško baldų (stalas, suolai) komplektas; šiukšlinė
4.	*Atokvėpio vieta*	124	6	Pavėsinė; šiukšlinė
GEDŽIŪNŲ girininkija				
	Poilsiavietės			
1	*Medžiotojų poilsiavietė*	41	6	Pavėsinė su miško baldų komplektu; Prie tvenkinuko
2	*Poilsiavietė*	41	4	Pavėsinė su miško baldų komplektu; laužavietė, medžiotojų namelis
	Atokvėpio vietos			
3.	*Atokvėpio vieta*	44	1	Pavėsinė su miško baldų komplektu.
SUKMEDŽIO girininkija				
	Atokvėpio vietos			
1	*Atokvėpio vieta*	10	21	Miško baldai: staliukas, suoliukai, šiukšliadėžė
2	*Atokvėpio vieta medžiotojams*	41	11	Miško baldai: pavėsinė, staliukas, suoliukai, šiukšliadėžė
3	*Atokvėpio vieta*	13	4	
KLOVAINIŲ girininkija				
	Atokvėpio vietos			
1	*Atokvėpio vieta*	69	3	Pavėsinė su miško baldais; šiukšliadėžė

Eil. Nr.	Pavadinimas	Adresas		Apibūdinimas
		kvartalai	*sklypai*	
2	*Atokvėpio vieta*	*107*	*36*	Vieta poilsiautojų mėgstama. Su miško baldais, laužaviete, šiukšliadėže
PAKRUOJO girininkija				
	Poilsiavietės			
1	*Poilsiavietė*	48	5	Masinių renginių vieta; vasaros estrada; pavėsinė su miško baldais; žaidimų įrenginiai; informacinis stendas
2	*Poilsiavietė*	85	20	Miško baldų (stalas, suolai) komplektas
	Atokvėpio vietos			
3	*Atokvėpio vieta medžiotojų*	99	1	Pavėsinė su miško baldų komplektu; laužavietė,
4.	*Atokvėpio vieta*	43	10	Miško baldų (stalas, suolai) komplektas; šiukšliadėžė; laužavietė,
5.	*Atokvėpio vieta*	43	8	Miško baldų (stalas, suolai) komplektas; šiukšliadėžė; laužavietė, informacinis stendas
	Žaidimų aikštelės			
6.	*Sporto aikštelė su jos įrenginiai*	109	10	Įrengta mokyklos
ROZALIMO girininkija				
	Poilsiavietės			
1.	*Poilsiavietė su masinių renginių vieta*	*138*	*2;10*	Vasaros estrada, miško baldai (stalas, suolai); suolai prieš estrada; žaidimų įrenginiai; dekoratyviniais akcentais; laužaviete, šiukšliadėžėmis, tualetais.
	Atokvėpio vietos			
2.	*Atokvėpio vieta medžiotojams*	*41*	*12*	Pavėsinė su miško baldų komplektu
3.	*Atokvėpio vieta*	*76*	*29*	Miško baldų (stalas, suolai) komplektas; šiukšliadėžė; laužavietė,
4.	*Atokvėpio vieta*	*75*	*9*	Miško baldų (stalas, suolai) komplektas; šiukšliadėžė; laužavietė,
	Takai			
5.	*Pažintinis takas*	*130*	*3;10;14*	Su informaciniais stendais, šiukšliadėže, suolais
		134	*2;7;10*	Su informaciniais stendais, šiukšliadėže, suolais
		127	*1;8;11*	Su informaciniais stendais, šiukšliadėže, suolai, dekoratyviniu akcentu
		137	*10-13; 15;16*	Su informaciniais stendais, šiukšliadėže, suolais
		138	*2;10*	Su informaciniais stendais, šiukšliadėže, suolais
	Regykla			
6..	*Regykla*	*127*	*1*	Su informaciniu stendu, šiukšliadėže, suolu, dekoratyviniu akcentu; informaciniu stendu, pavėsine su miško baldų komplektu.

7 pav. ***Dekoratyvus suolas Rozalimo pažintiniame take***

5 lentelė. **Esamų rekreacijos objektų suvestinė**

Eil Nr.	***Girininkija***	***Poilsia-vietės***	***Atokvė-pio vietos***	***Takai***	***Regyk-los***	***Žaidimų aikštelės***	***Viso***
1	Linkuvos	2	2				**4**
2	Sukmedžio		3				**3**
3	Gedžiūnų	2	1				**3**
4	Klovainių		2				**2**
5	Rozalimo	1	3	1	1		**6**
6	Pakruojo	1	3			1	**5**
	VISO	**6**	**14**	**1**	**1**	**1**	**23**

5. SOCIALINĖS FUNKCIJOS STIPRINIMAS

5.1. Rekreacinių išteklių panaudojimas

Kaip parodė esamos situacijos analizė, gamtos ištekliai turizmo vystymo požiūriu šioje vietovėje yra pakankami, todėl ypač svarbu vystyti miško pažintinį turizmą, su tuo susijusi ir pagrindinė siūloma koncepcija.

Pagrindinė siūloma koncepcija, tinkanti išnaudoti esamus miško išteklius – miško rekreacinės infrastruktūros gerinimas (panaudojant ne tik regioninio padalinio lėšas, bet ir prisidedant rajono savivaldybės administracijai ir jos galimybėms gauti ES paramą iš atitinkamų programų), vystant pažintinio turizmo plėtrą bei sudarant ramaus poilsio gamtoje (grybavimas, pasivaikščiojimas miške, poilsis prie vandens, rekreaciniai bei pažintiniai pėsčiųjų ir dviratininkų takai ir kita) galimybes.

Didėjant visuomenės susidomėjimui gamtos ištekliais ir kylant rekreacinio naudojimo intensyvumui, būtina atnaujinti, papildyti esamą rekreacinę įrangą, kai kur reikėtų atlikti kraštovaizdžio formavimo kirtimus. Išlieka esamų pažintinių takų ir objektų rekreacinės infrastruktūros remonto, aplinkos sutvarkymo būtinybė. Įgyvendinus rekreacinį miškotvarkos projektą, regioninio padalinio administruojamuose miškuose bus atnaujinta sena rekreacinė infrastruktūra, atspindinti miškų biologinę įvairovę, kraštovaizdį, krašto savitumą, kultūros ir gamtos vertybes.

Miškotvarkos projekto realizavimas leis įgyvendinti aplinkosauginius tikslus, gerinti aplinkos, biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio kokybę, didinti miško visuomeninę estetinę vertę, plėtoti miškų rekreacinę infrastruktūrą.

5.2. Poilsio organizavimo sprendiniai

Į regiono rekreacijos ir turizmo struktūros karkasą neabejotinai įsijungia ir regioninio padalinio administruojami miškai su teritorine rekreacine sistema, kurią sudaro esamų ir būsimų stovyklaviečių, apžvalgos aikštelių ir trumpalaikių poilsio vietų, pažintinių, mokomųjų, rekreacinių pėsčiųjų ir dviratininkų takų bei trasų visuma. Ši sistema grafiškai išreikšta rekreacinio planavimo schemoje (pagrindinis brėžinys).

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijos rekreacijos teritorinę sistemą sudaro įžymios lankytinos vietos ir objektai miške, turistiniai keliai, takai bei trasos, poilsio vietos, sujungtos tarpusavyje turistiniais lankymo maršrutais. Rekreacinę teritorinę sistemą lemia lankytinų vietų išsidėstymas ir teritorijos infrastruktūra.

Vandens turizmas. Vasarą populiariam poilsiniam *vandens turizmui* – kelionėm baidarėmis tinka tik Mūšos upės atkarpa Gedžiūnų girininkijoje.

Poilsiautojų trumpalaikiam poilsiui – maudytis, iškylauti, palankiausios sąlygos yra Paežeriuose prie tvenkinio bei karjeruose. Visose, dabar jau naudojamose ir naujai suprojektuotose poilsio vietose svarbu ne tik pastatyti reikalingus įrenginius, bet ir juos prižiūrėti, nuolat atnaujinti, šienauti, pašalinti pakrantės krūmus, valyti nuo šiukšlių.

Pažintiniai, rekreaciniai takai įrengiami pagal specialius techninius projektus. Įvertinus teritorijos informacinį, pažintinį potencialą ir esamą paklausą, aptarus su girininkais bei regioninio padalinio vadovybe, regioninio padalinio administruojamuose miškuose pasiūlytos pėsčiųjų pažintinių takų trasos. Rengiant užduotį tų takų ir maršrutų projektavimui, reikės papildomo – techninio – projektavimo, kuris leis patikslinti takų trasas.

Poilsio objektai. Miško lankytojų bei keliautojų po miškus poilsiui kuriama poilsio objektų sistema. Poilsio aikštelių vietos parodytos rekreacinės infrastruktūros plėtros schemoje.

Regioninio padalinio miškų projektuojamą rekreacinę sistemą sudarys 1 pėsčiųjų pažintinis takas, 1 poilsiavietė, 5 atokvėpio vietos. Poilsiaviečių kiekis beveik pakankamas, todėl siūlome tik 1 naują poilsiavietę, dar 5 poilsiavietės numatytos rekonstruoti. Kadangi regioninio padalinio administruojami miškai gana grybingi, tai daugiausia orientavomės į atokvėpio vietų projektavimą, nes jų girininkijų miškuose dar nėra pakankamai.

Įgyvendinus visą projektuojamą regioninio padalinio administruojamų miškų rekreacinę infrastruktūrą 1000 ha valstybinių miškų tektų (kartu su esamais) 1,6 poilsio objektai.

Tai labai svarbus rodiklis, charakterizuojantis kiekybinę teritorinio regioninio padalinio miškų rekreacinės sistemos pusę. Atsižvelgiant į tai, kad regioninio padalinio administruojami miškai priklauso žemiausiajam rekreacijos intensyvumo lygmeniui, galima teigti, kad minėtas rodiklis žymi pakankamą optimalios rekreacinės sistemos įvertinimą. Atkreipiame dėmesį, kad regioninio padalinio miškų rekreacinę veiklą charakterizuoja ne vien kiekybinis rekreacijos objektų išpildymas, bet ir kokybiškas visos rekreacinės sistemos sukūrimas.

8 pav. ***Vaikų žaidimų įrenginiai Rozalimo pažintiniame take***

9 pav. ***Informacinis stendas Rozalimo pažintiniame take***

6 lentelė. **Projektuojami nauji ir numatomi rekonstruoti rekreacijos objektai girininkijų miškuose**

Eil. Nr.	Objektų tipas	Pavadinimas	Kvartalas	Sklypas
Linkuvos girininkija				
	NAUJOS POILSIO VIETOS			
1.	*I penkmetyje*	Poilsiavietė	152	20
	REKONSTRUKCIJA			
2.	*I penkmetyje*	Poilsiavietė	38	6
3.	*II penkmetyje*	Poilsiavietė	121	24
Gudžiūnų girininkija				
	NAUJOS POILSIO VIETOS			
1.	*I penkmetyje*	Atokvėpio vieta	48	10
2.	*II penkmetyje*	Atokvėpio vieta	19	10
	REKONSTRUKCIJA			
3	*II penkmetyje*	Poilsiavietė	41	4
4	*I penkmetyje*	Poilsiavietė	41	6
Klovainių girininkija				
	NAUJOS POILSIO VIETOS			
1.	*II penkmetyje*	Atokvėpio vieta	104	14
	REKONSTRUKCIJA			
2.	*I penkmetyje*	Poilsiavietė	107	36
Rozalimo girininkija				
	NAUJOS POILSIO VIETOS			
1.	*II penkmetyje*	Atokvėpio vieta	115	7
Pakruojo girininkija				
	NAUJOS POILSIO VIETOS			
1.	*II penkmetyje.*	Atokvėpio vieta	36	1
	TURISTINIAI TAKAI			
2.	*II penkmetyje*	Pėsčiųjų pažintinis takas	46,43, 48	

5.3. Rekreacinės infrastruktūros elementai

Numatomuose poilsio objektuose planuojama įrengti lauko baldus, informacijai skirtus statinius ir įrenginius – stendus, nuorodas ir kt.

Projektuojami *lauko baldai* – mažosios architektūros elementai. Tai neatskiriama poilsiautojų sambūrio vietų dalis. Jų vaidmuo poilsio aikštelėse yra labai svarbus, nes padeda pajusti aplinkos mastelį, tenkina miško lankytojų utilitarinius ir estetinius poreikius bei padeda išsaugoti aplinkos dvasią ir grožį.

Mažosios architektūros objektai projektuoti laikantis šių principų:

- Mažosios architektūros objektai turi sudaryti vieningą komplektą. Šis komplektas turi būti naudojamas visiems šio miško rekreaciniams objektams, takams, tiek projektuojamiems, tiek perspektyviniams, siekiant paryškinti miško stilistinį vientisumą bei savitumą.
- Mažosios architektūros objektai turi pasižymėti stilistine vienove: vieninga kompozicija, objekto nomenklatūros optimalumu, vieninga konstrukcija ir medžiagomis, vieninga spalvų gama.
- Rekreacinės įrangos elementai (lauko baldai, vizualinės informacijos objektai) projektuojami atsižvelgiant į regiono architektūros formas, proporcijas, medžiagas, spalvas, tekstūras, atsižvelgiant į vietos miškininkų įdirbį ir patirtį šioje srityje, labiausiai pavykusius pavyzdžius.
- Naudojamas medis, elementai dengiami tamsios spalvos impregnantu. Metalinės detalės paliekamos natūralios metalo spalvos. Respektuojant gamtines formas, saikingai naudojami tradiciniai rekreacinės architektūros puošybos elementai.
- Žaidimų aukštelių įranga, smūgį silpninanti danga turi turėti atitikties sertifikatą ar gamintojo deklaraciją, liudijančią įrangos ar dangos atitiktį joms taikomų Lietuvos standartų reikalavimams.
- Visais atvejais siekiama, kad objektų skaičius, įeinantis į komplektą būtų optimalus.

Lauko baldų (suolai, stalai, pavėsinės, dviračių stovai ir kt.) išdėstymo ir įrengimo principai bei techniniai brėžiniai pateikiami techniniuose projektuose.

Dalis lėšų, skirtų aplinkosauginėms – rekreacinėms reikšmėms, galėtų atitekti apie reklamai apie gamtą pakelėse: ji galėtų būti pateikiama informaciniuose stenduose prie didesnių svarbesnių strateginiu požiūriu poilsiaviečių, pažintinių takų. Informacinės priemonės miškuose turėtų kokybiškiau keistis. Pabodusius vienodus miško apsaugos informacinius stendelius reiktų atnaujinti, papildyti kūrybiškesne, įtaigiau parinkta informacija, propaguojant gamtosauginę pasaulėžiūrą.

10-11 pav. ***Originalūs, išradingi žaidimų įrenginiai bei drožiniai džiugina vaikus***

5.4. Kraštovaizdžio formavimo kirtimai

Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimais medžiai ir krūmai kertami prie miškuose esančių poilsiui skirtų objektų, siekiant tikslingai formuoti miškingą kraštovaizdį, vizualiai išryškinti estetiniu, gamtiniu ar kultūriniu požiūriu vertingą kraštovaizdį, jo elementus, sudaryti galimybes apžvelgti vaizdingas erdves ar objektus arba siekiant formuoti miško erdvinę struktūrą ir medžių rūšių sudėtį taip, kad ji kiek galima labiau atitiktų vietovės, kurioje vykdomas šis miško kirtimas, apsaugines ir rekreacines funkcijas.

Kraštovaizdžio formavimo kirtimai suprojektuoti keturiose regioninio padalinio girininkijose 21,7 ha plote, numatant iškirsti maksimalų leistiną kiekį – 135 m3 bendro tūrio. Daugiausia kirtimų numatyta Linkuvos girininkijoje.

Vykdant erdvių formavimo miško kirtimus numatyta retinant medyną pirmiausiai kirsti sausus, pavojingus, augime atsilikusius ir užstelbtus medžius, formuoti gero estetinio vaizdo, ažūrišką, mozaikišką, poilsiavimui patrauklų medyną. Prie rekreacinių objektų, prie vandens telkinių kirtimai turi būti intensyvesni, o tolstant nuo jų kirtimų intensyvumą reikėtų mažinti. Iki 0,1 ha leidžiama iškirsti visą sumedėjusią augaliją. Taip pat rekomenduojame retinti traką, formuojant vaizdingas biogrupes, didinant medyno praeinamumą. Daugiausia erdvių formavimo kirtimų bus vykdoma girininkijų miškuose prie rekreacinės infrastruktūros objektų.

Girininkijų miškuose numatytas kompleksinio kraštovaizdžio formavimas: uždaro kraštovaizdžio tipo medynų su tankiu traku retinimas, paverčiant juos gerai apžvelgiamu ir praeinamu mišku. Šiais kirtimais numatyta paįvairinti pakelės medynų monotoniją, prie rekreacijos objektų atveriant įdomesnius vaizdus, trako paslėptus medynus, atidengiant apylinkių grožį. Medyną retinant pirmiausiai numatoma kirsti pavojingus, blogos sanitarinės būklės, atsilikusius augime ir užstelbtus medžius, siekti formuoti poilsiavimui patrauklų, gero estetinio vaizdo, ažūrišką, mozaikišką. praregimą medyną. Prie miško keliukų kirtimų intensyvumas turi būti didesnis, o tolstant nuo jų intensyvumą mažinti.

Palei takus, keliukus, vandens telkinio pakrantę kraštovaizdžio formavimo kirtimus – apatinio ardo kirtimą – atlikti vizualinio matomumo juostoje (neužsibrėžiant aiškių juostos pločio parametrų) siekiant formuoti natūralią vingiuotą užnugario liniją.

Vykdyti šiuos kirtimus reikėtų palaipsniui ir per kelis kartus. Pradėti nuo menkaverčio trako ir pomiškio iškirtimo, vėliau kirsti ir nepageidaujamus medžius, formuojant estetiniu požiūriu priimtinas, patogias poilsiui erdves. Medyno formavimą kraštovaizdžio formavimo kirtimais reikėtų kartoti kas 2 metai, pašalinant tai, kas atsiranda nereikalinga: želiantis nepageidaujamas trakas ar

pomiškis, nauji sausuoliai, virteliai, vėjalaužos bei skurstantys prasto estetinio vaizdo medžiai bei kiti nepageidaujami medžiai. Esančias natūralias ar suformuotas atviras laukymes reikėtų 2-3 kartus per metus nušienauti.

7 lentelė. ***Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimų žiniaraštis***

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Sklypo plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Amžius	Skalsumas	Tūris sklype ktm	Didžiausias iškertamas tūris		Augavietė	Miškų grupė	Pastabos
							%	ktm			
Linkuvos girininkija											
38	5	3,6	10E Lz, Iv vidut.tankumo	55	0,6	684			Lfs	IV	*Trako kirtimas*
	6	1,1	6D2Bt1B1E Pav. 10E Lz, Iv, Sm vidut.tankumo	9	0,7	63	5	5	Lfs	IV	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
121	24	2,4	6P2E2B 10E+L Lz, Iv tankus	80 80	0,2 0,2	768 168	5 5	30 5	Lds	II A	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
124	8	1,7	9D1Ą+B 10E Lz, Iv tankus	70 45	0,7 0,1	680 34	5	35	Lds	II A	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
Iš viso		**8,8**						**75**			
Gedžiūnų girininkija											
41	3	0,6	8E1P1B+U Lz,Sm,Iv vidut.tankumo	75	0,8	240	5	10	Ncs	IV	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
	4	0,4	7P2E1B 10E Lz retas	75 60	0,8 0,2	160 32			Ncl	IV	*Trako kirtimas* Proj. einamasis kirt. Aplink poilsiavietę kirsti traką
	11	0,2	6P4B+U Št,Lz,Iv vidut.tankumo	75	0,7	70	5	5	Lcl	IV	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
Iš viso		**1,2**						**15**			
Pakruojo girininkija											
48	1	0,7	3Bt2Gl2B1Ą2U Iv,Kr,Lz tankus	35	0,6	91			Ndp	II B	*Trako kirtimas*

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Sklypo plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Amžius	Skalsumas	Tūris sklype ktm	Didžiausias iškertamas tūris		Augavietė	Miškų grupė	Pastabos
48	3	0,9	10P+KL Lz,Šm retas	125	0,6	261			Ncl	II B	*Trako kirtimas*
48	4	0,3	10P Iv,Lz,Šm tankus	85	0,7	102	5	5	Ndp	II B	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
48	6	0,7	4K2Ą2P2L+E Sm,Šm,Lz vidut.tankumo	40	0,7	110	5	5	Ndp	II B	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
48	7	0,4	7L3K+BtĄBP Lz,Sm,Iv vidut.tankumo	40	0,6	64			Ndp	II B	*Trako kirtimas*
48	8	1,4	3U2P2E2Bt1K Iv,Lz tankus	75	0,6	252			Ldp	II B	*Trako kirtimas*
85	20	0,9	7Ą1E2K+B Lz,Šm vidut. tankumo	80	0,6	171			Nds	IV	*Trako kirtimas*
86	1	0,9	6Ą2E1K1D+ B Lz,Šm vidut. tankumo	60	0,7	171	5	10	Lfs	IV	*Erdvių formavimo kirtimai* Kirsti aplink poilsiavietę. Kirsti traką
Iš viso		**6,2**						**20**			
Klovainių girininkija											
69	3	3,1	9B1E+Ą 10E Lz,Iv tankus	40 40	0,8 0,1	589 31			Lds	IV	*Trako kirtimas* Proj. einamasis kirt. Aplink poilsiavietę
107	34	0,6	10B 5L4E1U	50 35	0,8 0,4	180 30	5	10	Ldp	IV	Kirsti P dalyje aplink poilsiavietę.
	36	0,9	7E2Bt1B Kr vidut.tankumo	35	0,7	180			Ldp	IV	*Trako kirtimas* Proj. retinimas Aplink poilsiavietę
	50	0,9	8B1B1E 8E2L	50 40	0,8 0,5	234 72	5 5	10 5	Ldp	IV	Kirsti Š dalyje aplink poilsiavietę.
Iš viso		**5,5**						**25**			
IŠ VISO		**21,7**						**135**			

8 lentelė. ***Kraštovaizdžio formavimo kirtimų suvestinė pagal girininkijas***

Eil. Nr	Girininkija	Kraštovaizdžio formavimo kirtimais kertama:	
		Plotas, ha	**Didžiausias iškertamas tūris, m³**
1	Linkuvos	8,8	75
2	Gedžiūnų	1,2	15
3	Pakruojo	6,2	20
4	Klovainių	5,5	25
Viso		**21,7**	**135**

9 lentelė. ***Kraštovaizdžio formavimo kirtimų suvestinė pagal plotą***

Eil. Nr	Girininkija	Plotas, ha		
		Erdvių formavimo	**Trako kirtimas, ha**	**Viso, ha**
1	Linkuvos	5,2	3,60	**8,8**
2	Gedžiūnų	0,8	0,4	**1,2**
3	Pakruojo	1,9	4,3	**6,2**
4	Klovainių	1,5	4,0	**5,5**
Viso		**9,4**	12,3	**21,7**

12 pav. ***Medžio skulptūra Rozalimo pažintiniame take***

5.5. Rekreacinės infrastruktūros priežiūra

Bet kokie rekreacinės infrastruktūros objektai palikti be priežiūros greitai sunyktų bei taptų šiukšlynais. Kad to išvengti, būtina organizuoti šių objektų priežiūrą. Objektų priežiūrą sudarytų šie darbai:

-objektų apžiūra, sutvarkymas ir paruošimas poilsiavimo sezonui;

-funkcionuojančių lauko tualetų priežiūra;

-objektų teritorijos nušienavimas;

-malkų pristatymas laužavietėms;

- einamojo remonto darbai.

Vienas iš pačių svarbiausių priežiūros darbų - šiukšlių surinkimas ir išvežimas - turi būti atliekamas bent kartą per savaitę sezono metu. Rekreacijos objektų teritorijos vasaros bėgyje turėtų būti nušienaujamos nors 2-3 kartus, vešlesnę žolę pašalinat iš objektų teritorijos.

Kapitalinio remonto darbus būtina atlikti kas 5 metai. Per tiek laiko miško sąlygomis daugelis medinių įrenginių stipriai apipūva ir juos tenka remontuoti kapitališkai, pakeisti kai kurias jų dalis arba ir visą įrenginį.

Kapitalinis remontas galėtų būti atliekamas ir rečiau, jei greitai pūvančios įrenginių dalys būtų daromos iš kietmedžio medienos arba bent į žemę įkasamas dalis daryti iš spygliuočių medienos, prieš tai jas stipriai apdeginant lauže. Šie darbai galėtų būti atliekami ne rekreacinio sezono metu. Einamojo remonto darbai turėtų būti atliekami prieš poilsiavimo sezono pradžią, o vėliau – esant reikalui. Tai ir pavėsinių stogų einamasis remontas, sulūžusių ar aplaužytų miško baldų sutvarkymas, tvorelių, informacinių stendų bei nukreipiamųjų rodyklių remontas, išvirtusių iš savo vietos laužavietes juosiančių akmenų atstatymas ir panašūs darbai.

13 pav. ***Apžvalgos bokštelis Rozalimo girininkijoje***

P R I E D A I

1 Priedas

Kraštovaizdžio formavimo kirtimai

SUTARTINIAI ŽENKLAI

Kraštovaizdžio formavimo kirtimai

Lankytini kraštovaizdžio objektai

- Akmuo (apeiginis arba su ženklais, dubenėliais)
- Memorialinis objektas
- Architektūrinis objektas
- Geologinis objektas
- Holokausto aukų vieta
- Botaninis objektas

Esami rekreaciniai objektai

- Poilsiavietė
- Atokvėpio vieta
- Apžvalgos aikštelė
- Vaikų žaidimų aikštelė

Projektuojami rekreaciniai objektai

- Poilsiavietė
- Atokvėpio vieta

Rekreacinis takas

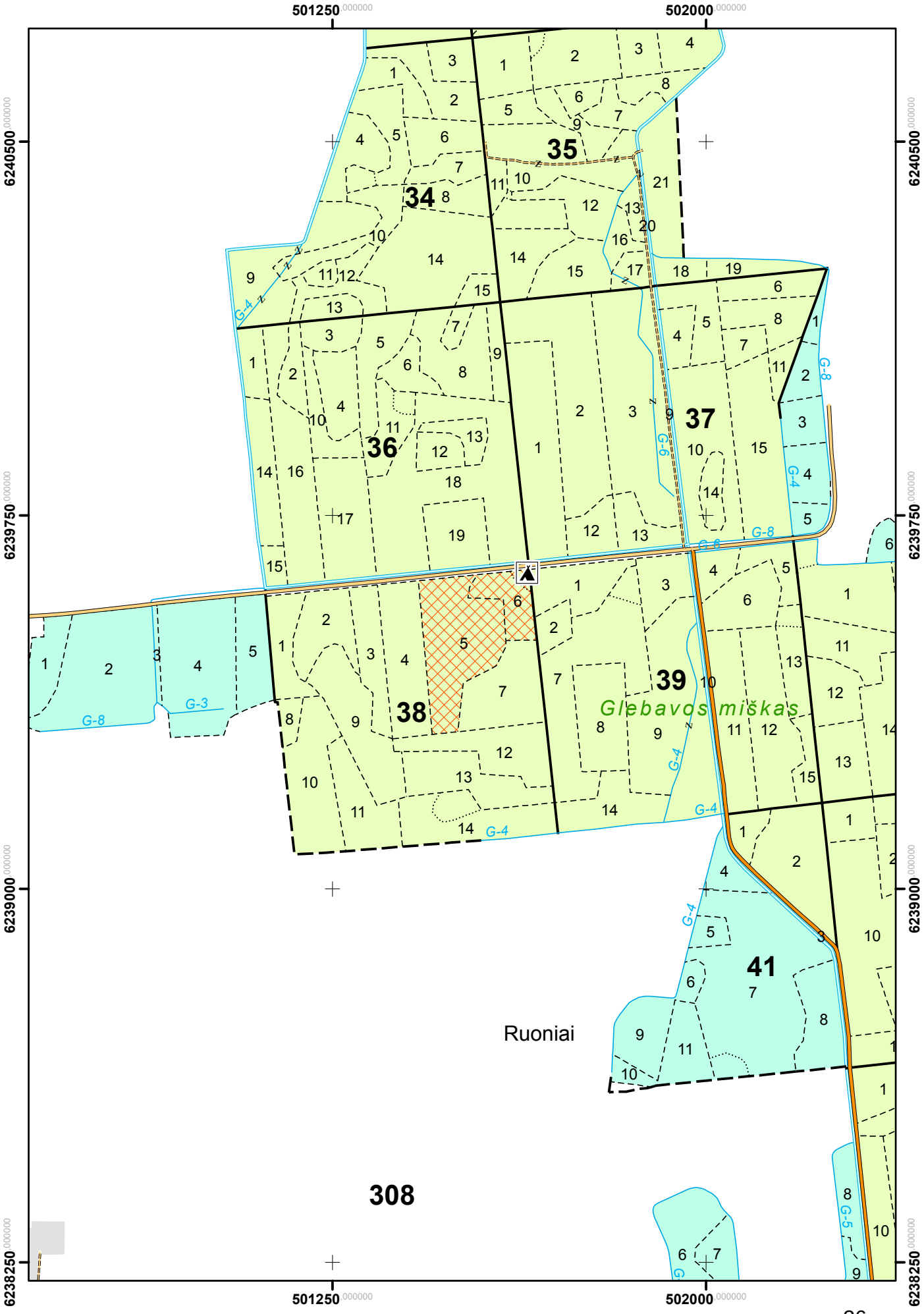
Miškai

Valstybinės reikšmės miškai

Kitų naudotojų miškai

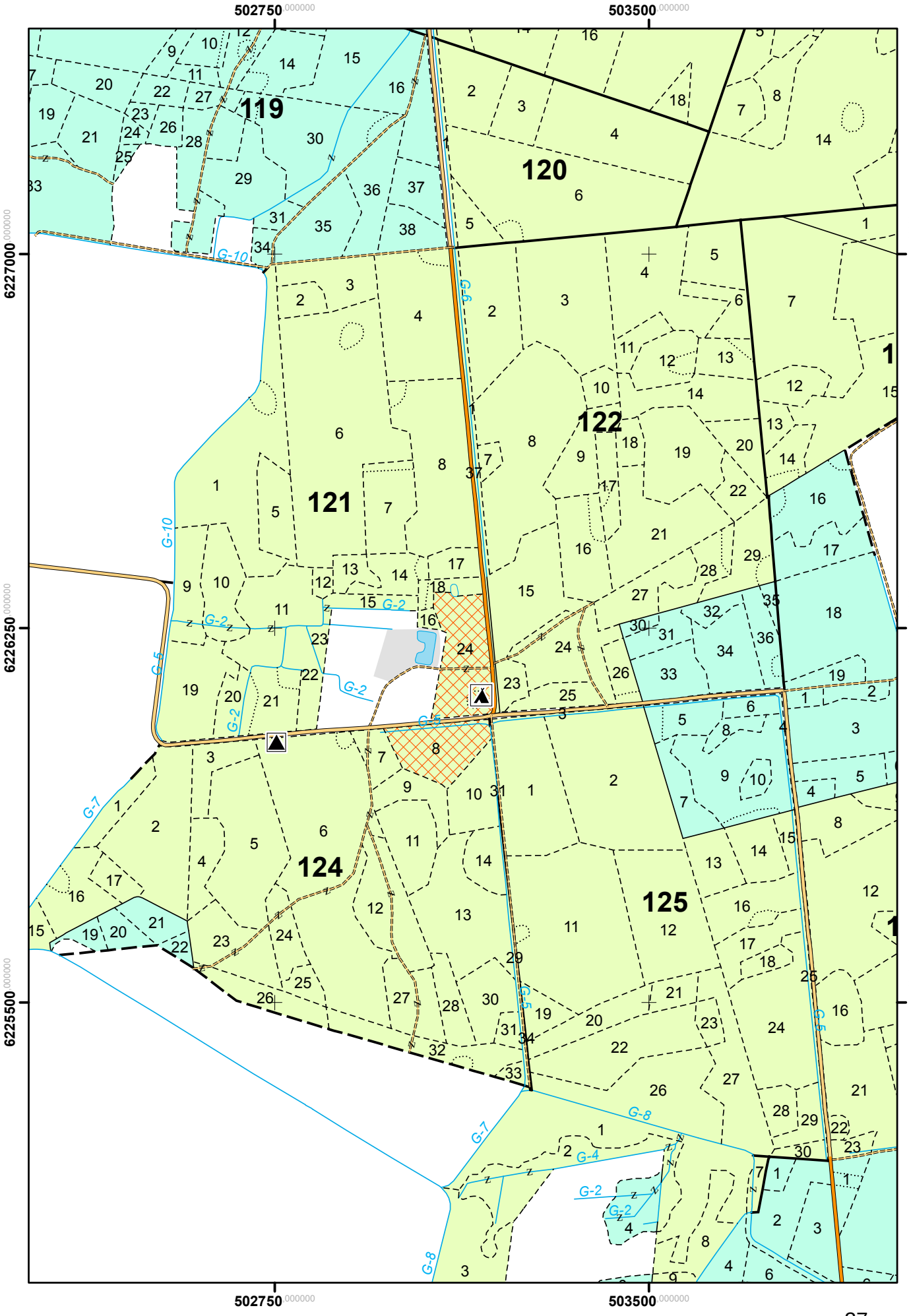
Linkuvos girininkija

M 1 : 10 000

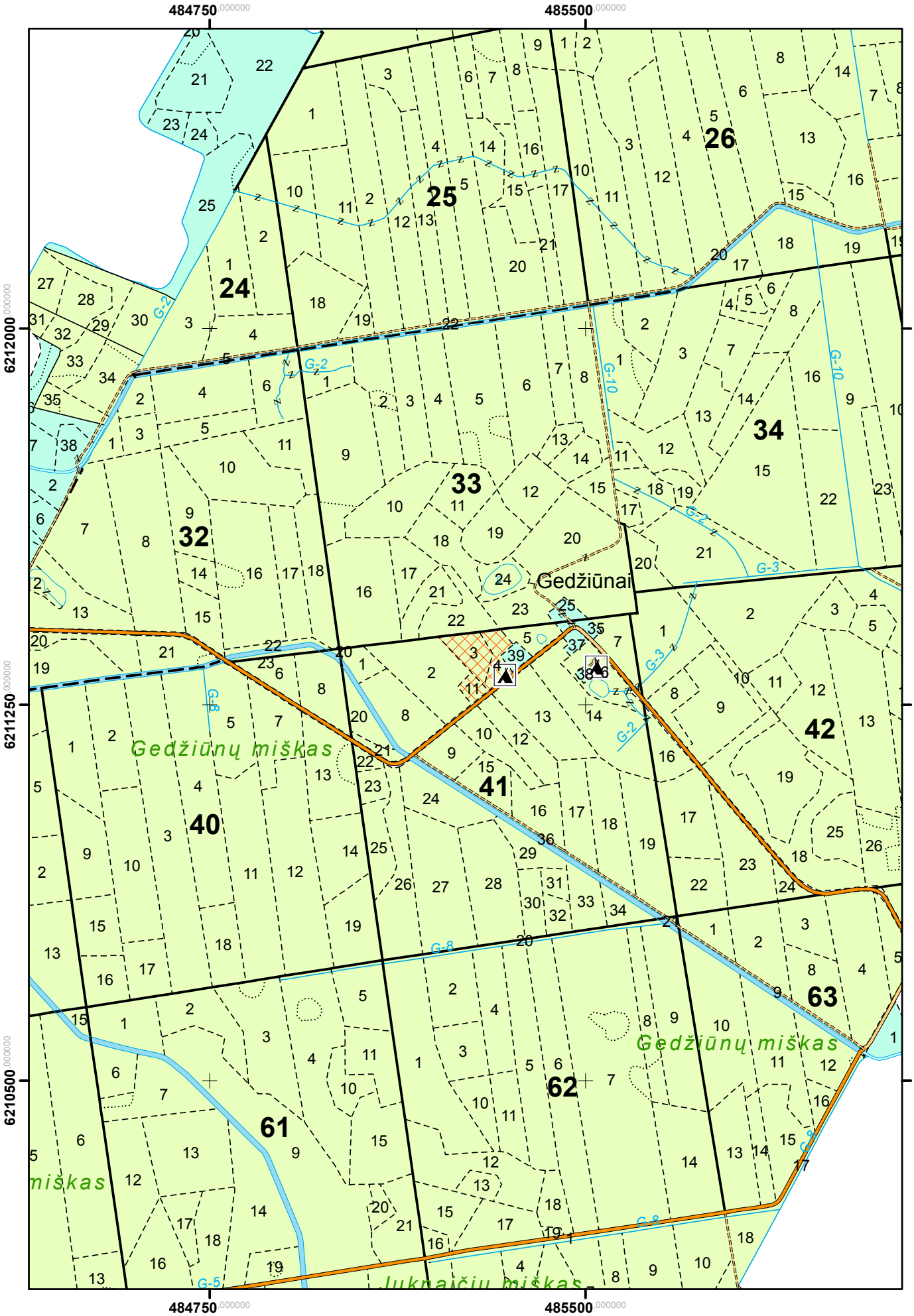
Linkuvos girininkija

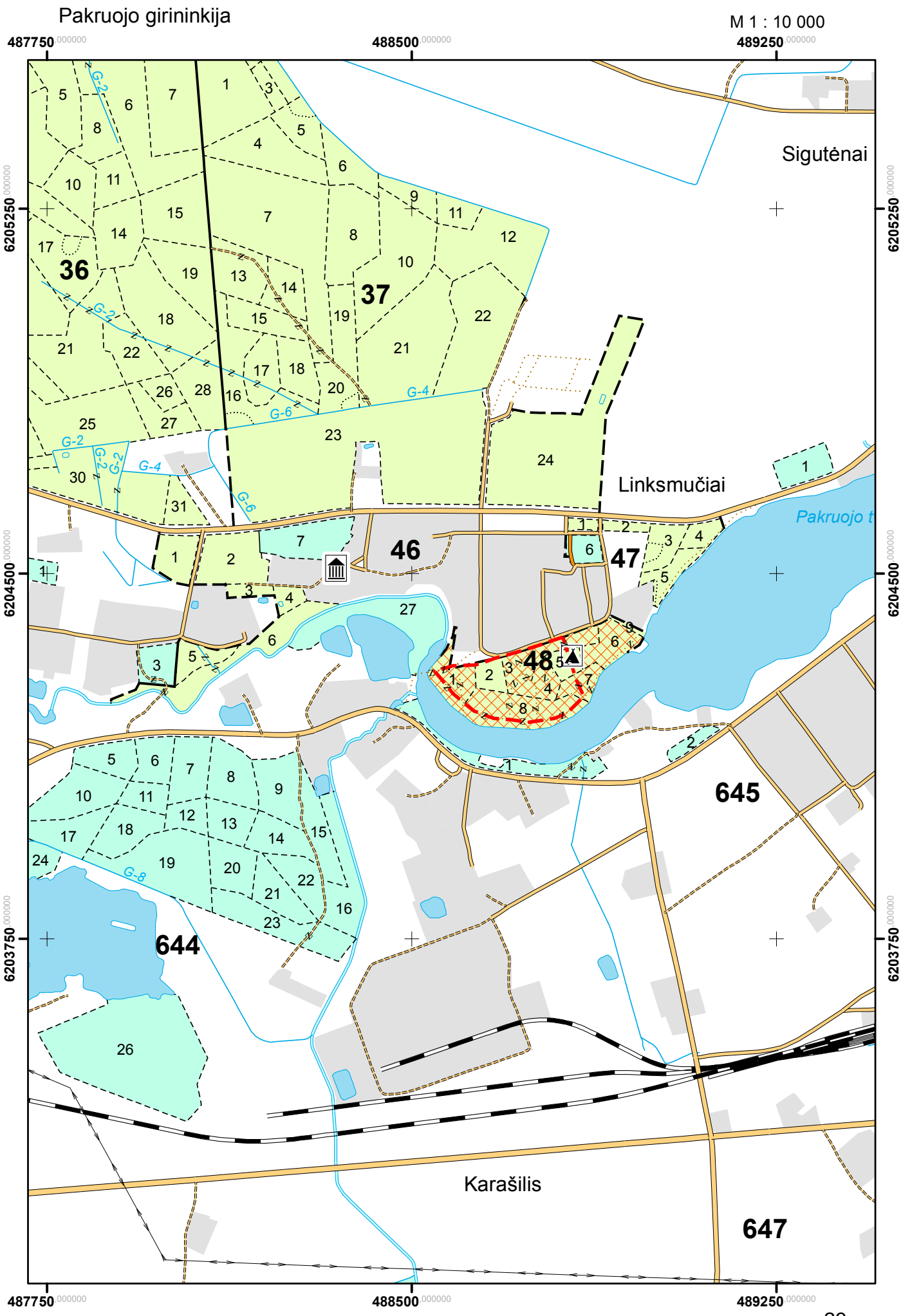
M 1 : 10 000

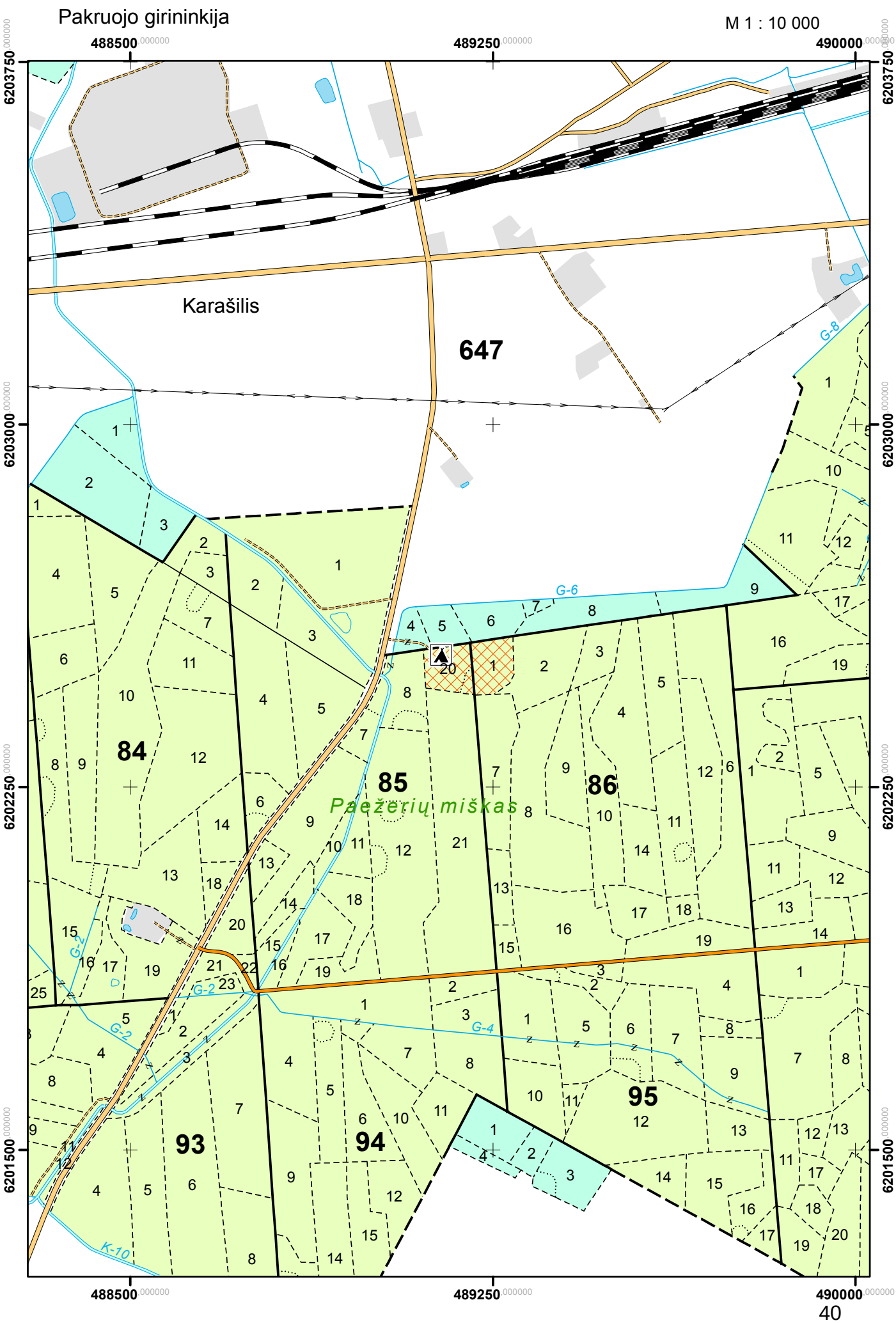

Gedžiūnų girininkija

M 1 : 10 000

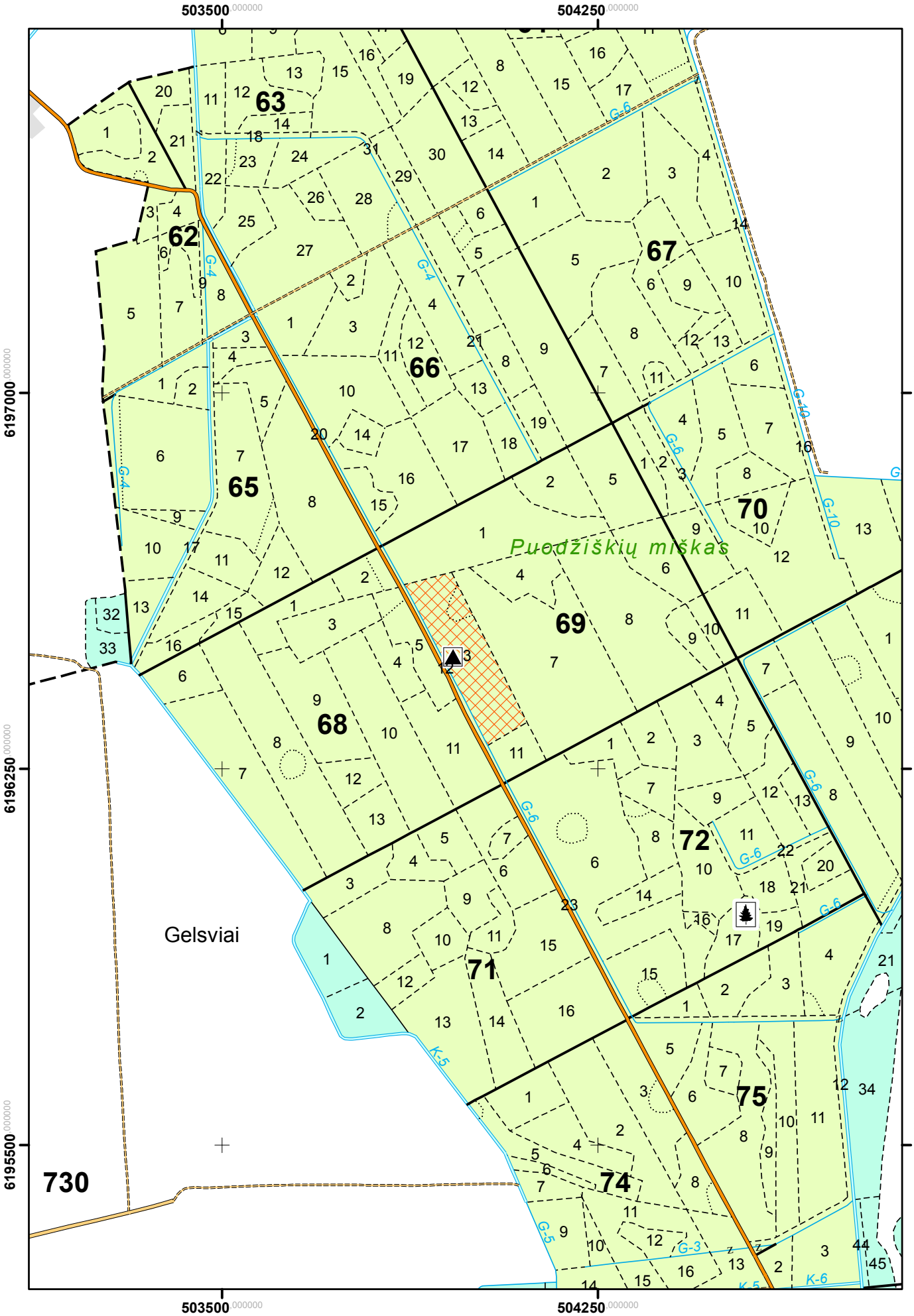

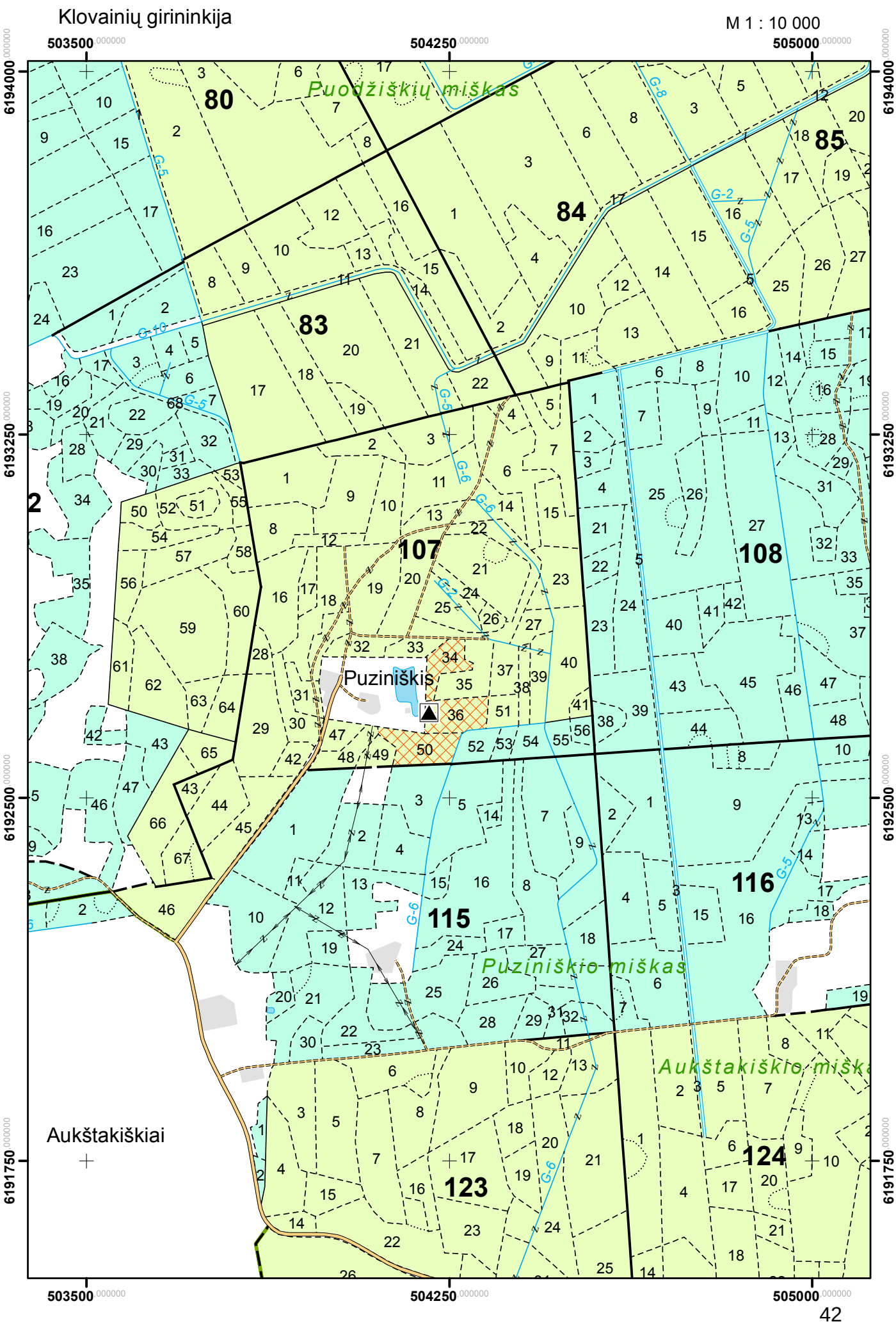

Pakruojo girininkija
M 1 : 10 000
487750
488500
489250
6205250
6204500
6203750
Sigutėnai
Linksmučiai
Pakruojo t
Karašilis
36
37
46
47
48
644
645
647
G-2
G-4
G-6
G-8

Pakruojo girininkija
M 1 : 10 000
488500
489250
490000
6203750
6203000
6202250
6201500
Karašilis
647
84
85
86
93
94
95
Paežerių miškas
G-2
G-4
G-6
G-8
K-10

Klovainių girininkija

M 1 : 10 000

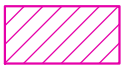

Klovainių girininkija
M 1 : 10 000
503500
504250
505000
6194000
6193250
6192500
6191750
Puodžiškių miškas
Puziniškio miškas
Aukštakiškio miška
Puziniškis
Aukštakiškiai
80
83
84
85
107
108
115
116
123
124
G-5
G-6
G-8
G-10
G-2

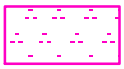
2 Priedas

Kultūros paveldo objektų teritorijos

Sutartiniai ženklai

Kultūros paveldo objektų teritorijos

Kultūros paveldo objektų apsaugos nuo fizinio poveikio zona

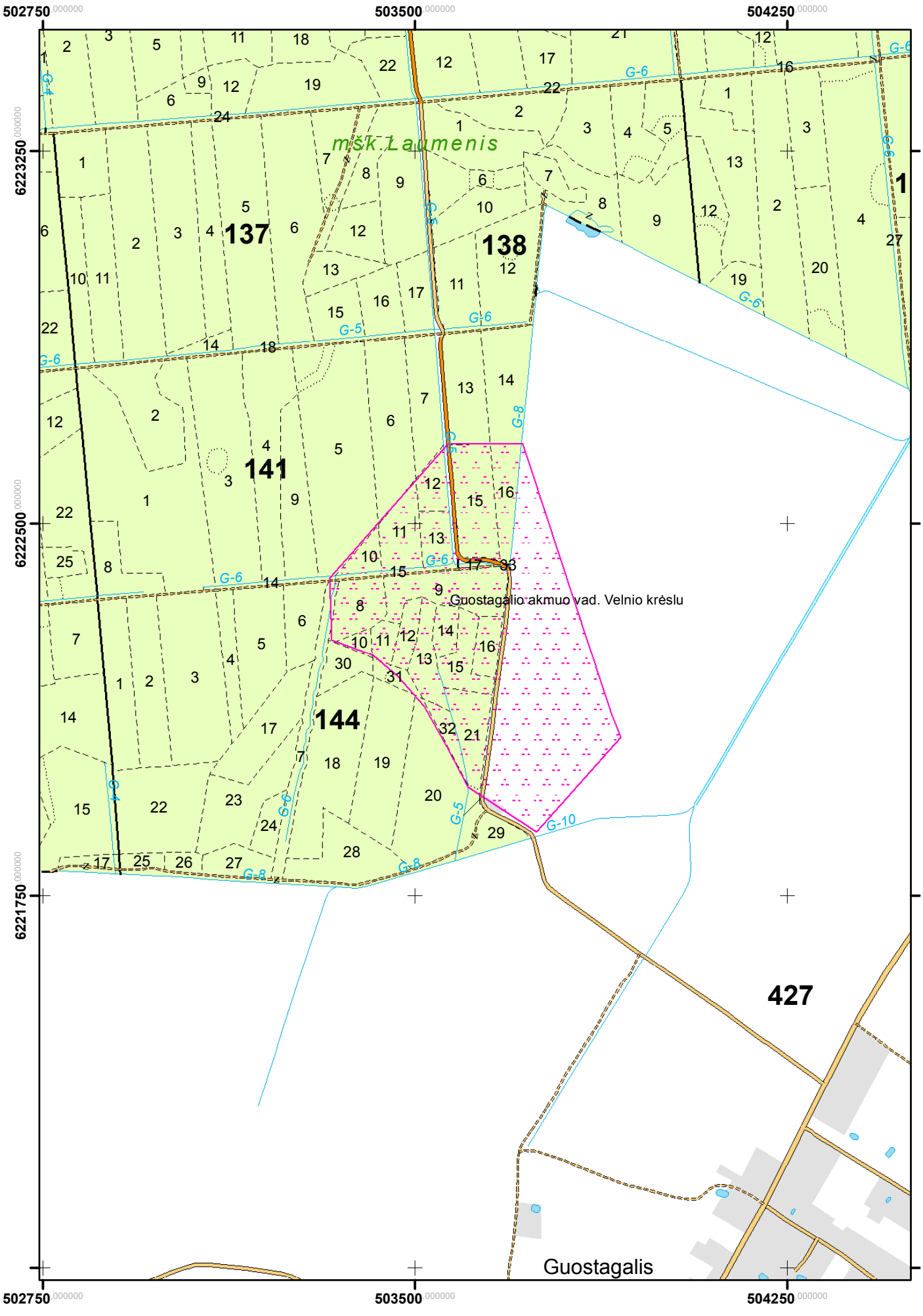

Kultūros paveldo objektų vizualinės apsaugos zona

Valstybinės reikšmės miškai

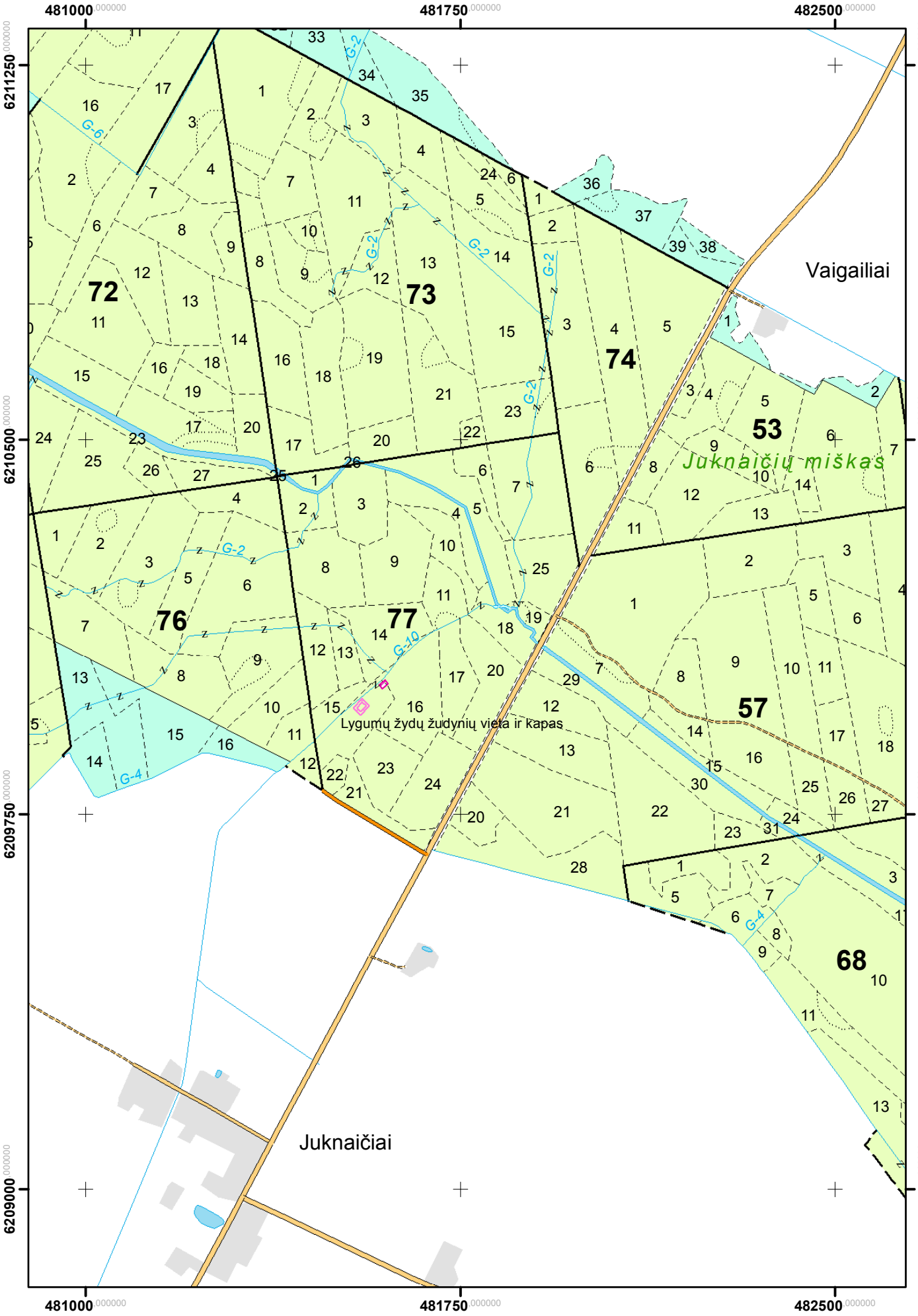
Kitų naudotojų miškai

Linkuvos girininkija

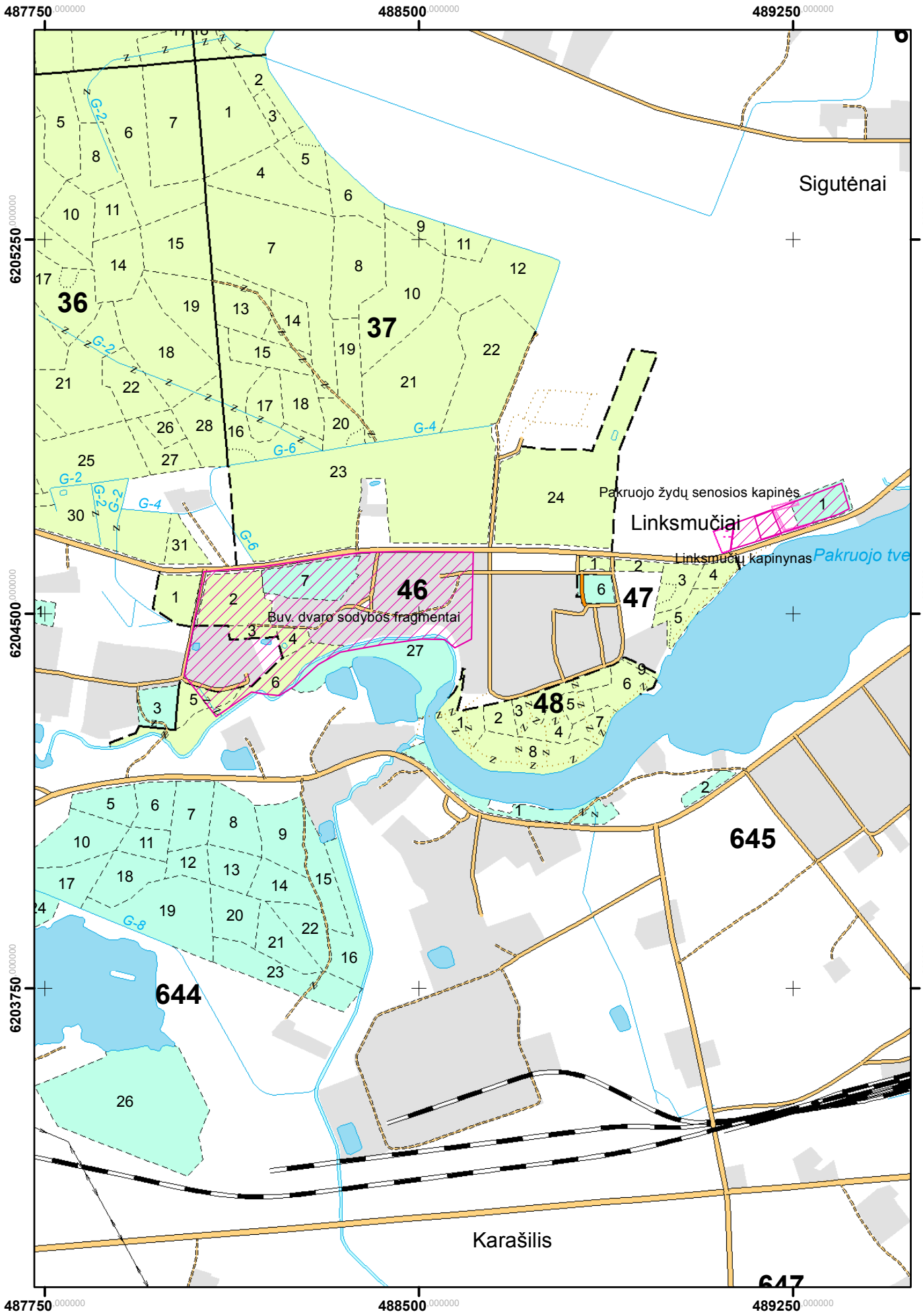
M 1 : 10 000

M 1 : 10 000

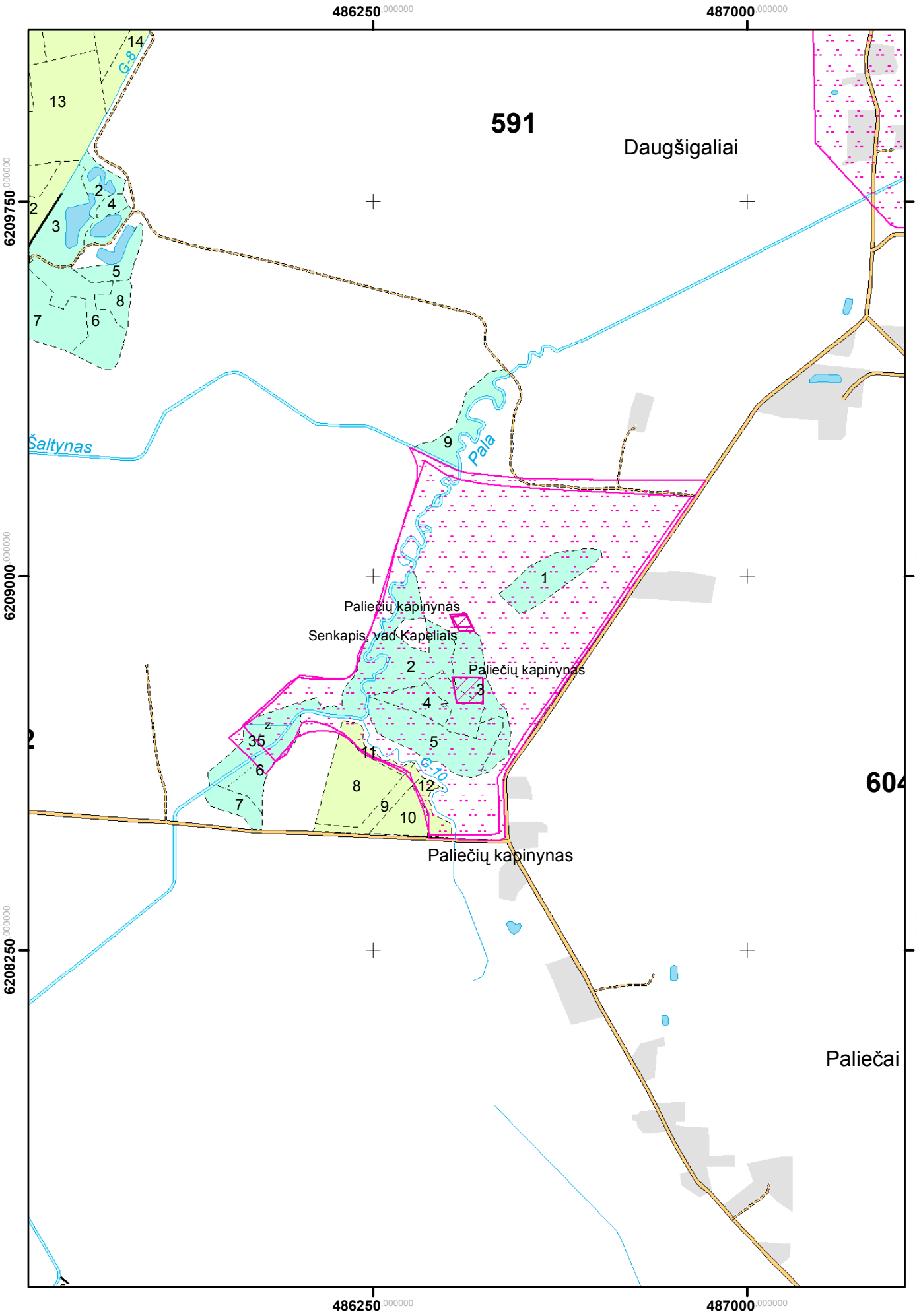

481000
481750
482500
6211250
6210500
6209750
6209000
72
73
74
53
76
77
57
68
Vaigailiai
Juknaičių miškas
Juknaičiai
Lygumų žydų žudynių vieta ir kapas
G-2
G-4
G-6
G-10

M 1 : 10 000

487750
488500
489250
6205250
6204500
6203750
Sigutėnai
Linksmučiai
Pakruojo žydų senosios kapinės
Linksmučių kapinynas
Pakruojo tve
Buv. dvaro sodybos fragmentai
Karašilis
36
37
46
47
48
644
645
647
G-2
G-4
G-6
G-8

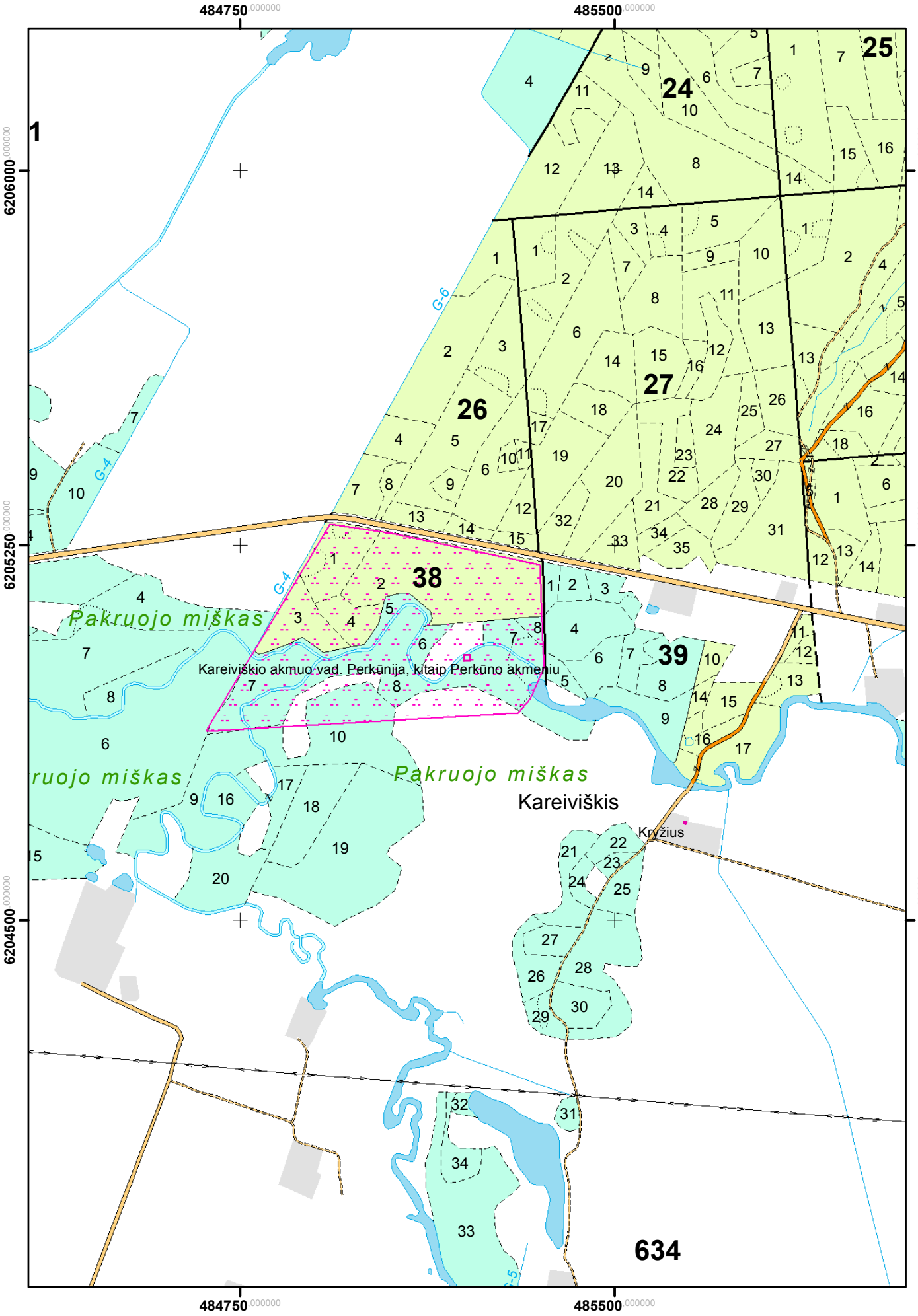
Pakruojo girininkija

M 1 : 10 000

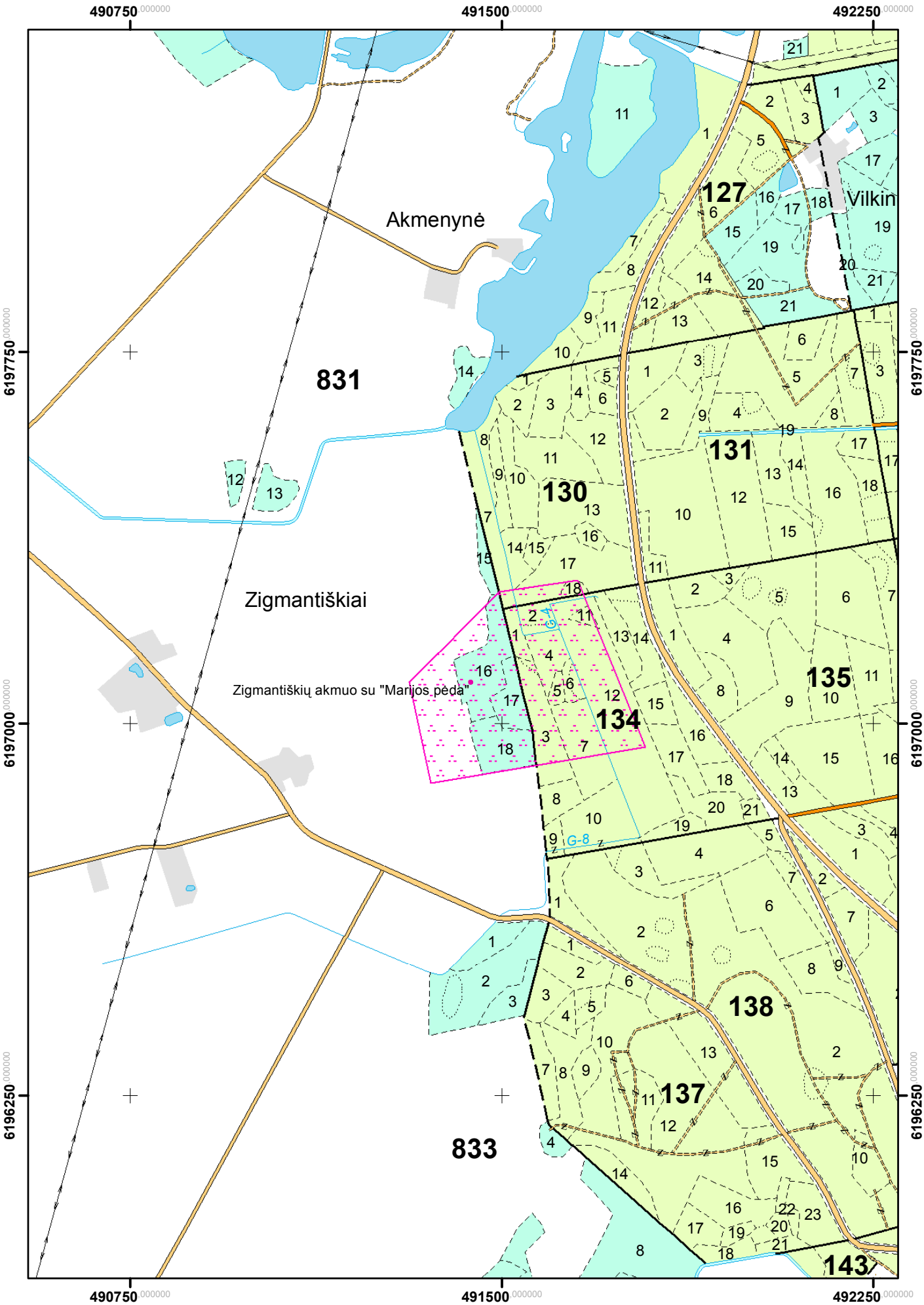

Pakruojo girininkija

M 1 : 10 000

M 1 : 10 000

490750.000000
491500.000000
492250.000000
6197750.000000
6197000.000000
6196250.000000
Akmenynė
Zigmantiškiai
Zigmantiškių akmuo su "Marijos pėda"
831
833
127
131
130
134
135
138
137
143
Vilkin
G-8